

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Cieszków Odrodzenie

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

URZĄD GMINY CIESZKÓW

Ul. Grunwaldzka 41

56-330 Cieszków

Zespół redakcyjny

Urząd Gminy Cieszków
ul. Grunwaldzka 41
56 - 330 Cieszków

B-EXPERT Sp. z o.o.
ul. Bardzka 60
50-517 Wrocław

b·expert

KRS: 0000593622

NIP: 8992780174

REGON: 363313255

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	6
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych... 12	
3.1. Położenie geograficzne i układ funkcjonalny gminy.....	12
3.2. Sfera społeczna.....	15
3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	24
3.4. Sfera środowiskowa.....	32
3.5. Sfera gospodarcza.....	44
3.6. Analiza SWOT Gminy Cieszków.....	49
4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	52
4.1. Metodologia.....	52
4.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	55
4.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	58
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	60
6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.....	61
7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	65
8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	67
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami.....	77
10. Indykatywne ramy finansowe.....	79
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	83
12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	86
13. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	89

1. Wprowadzenie.

Rewitalizacja jest procesem wyprowadzającym obszar zdegradowany ze stanu kryzysowego. Działania w tym zakresie są przede wszystkim realizowane na rzecz lokalnej społeczności. Istotnym aspektem przy przygotowaniu programu rewitalizacji jest włączenie społeczności lokalnej. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu zaplanowano działania na rzecz partycypacji społecznej w postaci kampanii informacyjnej obejmującej ogłoszenia w prasie lokalnej, a także przygotowanie broszury oraz stworzenie na stronie internetowej specjalnej zakładki poświęconej rewitalizacji. Dzięki temu mieszkańcy mają możliwość zgłaszania uwag, propozycji i pomysłów do programu rewitalizacji. Proces zgłaszania potrzeb rewitalizacyjnych został usystematyzowany przez specjalnie zaprojektowaną ankietę (wnioski z badania zaprezentowane są w następnych rozdziałach). W ramach konsultacji społecznych odbyły się spotkania dla mieszkańców, lokalnych działaczy, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na terenie Gminy Cieszków. Celem spotkań było przedstawienie istoty rewitalizacji i jej celów w obszarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym.

Na terenie Gminy Cieszków występują zdiagnozowane obszary kryzysowe, w ramach których wymagane jest podjęcie działań rewitalizacyjnych. W związku z tym władze gminy Cieszków zdecydowały o konieczności opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Obecnie gmina nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału rozwojowego, głównie z uwagi na ograniczone środki finansowe. Wciąż do wykorzystania jest potencjał turystyczny gminy wynikający ze sprzyjających uwarunkowań przyrodniczych, a także licznych zabytków. Czyste nieskażone środowisko stanowi dobrą podstawę do rozwijania agroturystyki. Rewitalizacja strategicznych zabytków umożliwi zwiększenie ruchu turystycznego. Stąd konieczne jest podjęcie jak najszybciej działań zmierzających do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej.

Rewitalizacja przyczyni się do wyeliminowania problemów oddziałujących na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną i środowiskową. A terenom zdegradowanym zostaną przywrócone lub nadane nowe funkcje społeczne, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Wszystkie inwestycje w infrastrukturę społeczną i techniczną tworzą materialną bazę, stanowiącą potencjalny fundament dla rozwoju kapitału społecznego gminy Cieszków, a w perspektywie długoterminowej mogą wyraźnie wesprzeć rozwój społeczno-ekonomiczny tych obszarów oraz wpłynąć na wzrost ich konkurencyjności.

Działania rewitalizacyjne prowadzone są na podstawie programu rewitalizacji, czyli wieloletniego planu działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz infrastrukturalnej. Sprecyzowanie potrzeb w zakresie rewitalizacji w formie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest niezbędne w szczególności, jeżeli planowane jest aplikowanie

o fundusze europejskie. W związku z tym niniejszy dokument został opracowany zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz Wytycznymi programowymi IZ RPO WD dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Rewitalizacja jest procesem koncentrującym się na wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej. Prowadzona jest w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane, skoncentrowane terytorialnie działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Działania rewitalizacyjne skupiają się na eliminowaniu zjawisk, które przyczyniły się do degradacji danego obszaru.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022 (LPR dla Gminy Cieszków) skupia się na wielokierunkowych działaniach na rzecz społecznej, przestrzennej i ekonomicznej odnowy obszarów zdegradowanych przy współudziale wszystkich zainteresowanych podmiotów. Z uwagi na różnorodność aspektów jakie obejmuje proces rewitalizacji niezbędne jest umiejętne planowanie i koordynowanie działań zmierzających do zniwelowania stanu kryzysowego. W tym celu tworzony jest LPR dla gminy Cieszków, który pozwala na zdefiniowanie nie tylko wszystkich niezbędnych działań, ale także określenie ram czasowych, celów oraz sposobu monitorowania procesu rewitalizacji. Lokalny Program Rewitalizacji musi być zgodny z dokumentami strategicznymi i planistycznymi w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Kluczowym dokumentem dotyczącym rozwoju społeczno-gospodarczego krajów Unii Europejskiej jest *Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Europa 2020*. Skupia się ona na trzech głównych obszarach priorytetowych:

- Inteligentny wzrost,
- Wzrost zrównoważony,
- Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu.

Powyższe aspekty przekładają się na 5 celów głównych:

- Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%, wśród grupy osób 20-64 lat.
- Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej – w zakresie inwestycji publicznych i prywatnych na poziomie 3% PKB
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% – w porównaniu do wartości z 1990r, 20% energii powinno być pozyskiwane ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%.
- Podniesienie poziomu wykształcenia w zakresie zmniejszenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę do mniej niż 10%, a także zwiększenie do ponad 40% udziału osób z wyższym wykształceniem.

- Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza w sprawie ograniczenia ubóstwa mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.

LPR dla Gminy Cieszków jest zbieżny z celami Strategii Europa 2020, w szczególności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz walki z bezrobociem.

Niniejszy program jest zgodny z krajowymi dokumentami strategicznymi, spośród których najważniejsze to:

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności,*
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020,*
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,*
- *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,*
- *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,*
- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.*

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności to dokument, który skupia się na celu głównym związanym z poprawą jakości życia Polaków mierzonej poprzez wzrost produktu krajowego brutto, a także podwyższeniem spójności społecznej przy równoczesnym zmniejszeniu nierównomierności o charakterze terytorialnym. Istotnym punktem tego kierunku jest również rozwój innowacyjności, która to wpływa pozytywnie na postęp społeczno-gospodarczy kraju, co ma przełożenie na wzrost gospodarczy i poprawę warunków życia. Dokument wyznacza trzy obszary strategiczne: konkurencyjność i innowacyjność (modernizacja), równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja), efektywność i sprawność państwa. W ramach wymienionych aspektów wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
- Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
- Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
- Stworzenie Polski Cyfrowej,
- Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,
- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
- Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,

- Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
- Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Spójność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze *Strategią Rozwoju Kraju 2020* zachodzi na płaszczyźnie celów i efektów. W Strategii zawarto wizję: „Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo”. Wyznaczony kierunek rozwoju Państwa realizowany jest w trzech obszarach strategicznych: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna. Głównym celem SRK 2020 jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawa jakości życia ludności.

Niniejszy dokument wykazuje zgodność ze *Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* oraz *Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*. Zgodnie z definicją zawartą w dokumencie (SRKP 2020) „Kapitał społeczny to, wynikająca z zaufania oraz obowiązujących norm i wzorów postępowania, zdolność obywateli do mobilizacji i łączenia zasobów, która sprzyja kreatywności oraz wzmacnia wolę współpracy i porozumienia w osiąganiu wspólnych celów”. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków służy społeczności i wpływa pozytywnie na integrację mieszkańców i spójność regionu. Podstawowym celem pierwszego z dokumentów jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w sposób umożliwiający im pełne uczestnictwo w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Najważniejszym zadaniem drugiego zaś jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Uwzględnienie społecznego aspektu w wszelkich działaniach rewitalizacyjnych jest niezbędne do osiągnięcia wyznaczonego celu głównego.

Na poziomie regionalnym Lokalny Program Rewitalizacji jest spójny ze *Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020* oraz *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego 2020*.

Celem głównym *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020* jest umacnianie nowoczesnej gospodarki i wysokiej jakości życia w atrakcyjnym środowisku. Do celów szczegółowych należą: rozwój gospodarki opartej na wiedzy, zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej, wzrost konkurencyjności (szczególnie wśród MŚP), ochrona środowiska naturalnego oraz efektywne wykorzystanie zasobów, a także dostosowanie do zmian klimatu i poprawa bezpieczeństwa, zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnej, wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników, włączenie społeczne i podnoszenie poziomu jakości życia, a także podniesienie poziomu edukacji. Zbieżność Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cieszków z opisywanym dokumentem zachodzi na płaszczyźnie celów.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego 2020 jest podstawowym narzędziem kształtującym regionalną politykę przestrzenną. Założenia zawarte

w powyższym dokumencie służą realizacji celu publicznego związanego z ochroną i kształtowaniem ładu przestrzennego. Do celów wymienionego dokumentu należą: umocnienie wewnętrznej i zewnętrznej integracji przestrzennej, zintegrowana ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne ich wykorzystanie oraz udostępnienie, zintegrowana ochrona i rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz utrzymanie tożsamości i odrębności kulturowej regionu, zintegrowany rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy, harmonizowanie rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego, a także aktywne przekształcanie pozostałych elementów systemu osadniczego województwa, efektywne wykorzystanie własnych zasobów województwa dla poprawy jakości życia i standardów zaspokajania potrzeb społeczeństwa, ukształtowanie sprawnych, bezpiecznych systemów transportu i komunikacji, oraz sprawnych sieci infrastruktury technicznej, zapewniających dostawę wody i energii, właściwą gospodarkę odpadami oraz zapobieganie awariom i negatywnym skutkom klęsk żywiołowych.

Ponadto Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków uwzględnia cele i założenia dokumentów na poziomie lokalnym, czyli: *Strategii Rozwoju Powiatu Milickiego 2014-2023*, *Strategii Rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021*, *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020*.

Strategia Rozwoju Powiatu Milickiego 2014-2023 skupia się przede wszystkim na celu nadrzędnym, którym jest: stabilizacja i satysfakcja mieszkańców. Realizacja tego celu zachodzi poprzez działania nakierowane na następujące obszary strategiczne: przedsiębiorczość, kultura, nauka, sport, turystyka i rekreacja, kapitał społeczny, infrastruktura. A także na poprawę wizerunku powiatu. Niniejszy LPR będzie pozytywnie wpływać na wszystkie wymienione cele strategiczne, a w szczególności na zwiększenie miejsc pracy, poprawę warunków bytowych mieszkańców, zapewnienia warunków do samorozwoju i aktywności społecznej, a także poprawę ładu przestrzennego.

Szczególnie istotnym dokumentem strategicznym o zasięgu lokalnym jest Strategia Rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021, w której zdefiniowano następującą wizję rozwoju: „Gmina Cieszków– miejsce atrakcyjne turystycznie, przyjazne przyrodzie i zasobne ekonomicznie dzięki sprawnie działającej sieci komunikacyjnej oraz aktywnej i przedsiębiorczej społeczności”. W Strategii określono następujące cele:

- zrównoważony rozwój gospodarki lokalnej,
- rozwój turystyki w powiązaniu z ofertą turystyczną regionu,
- aktywna wspólnota lokalna,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Cieszków uwzględnia wiele istotnych działań, które są spójne z kierunkami rozwoju wskazanymi w Strategii. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru o kluczowym znaczeniu dla całej gminy przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Na poziomie lokalnym istotnym dokumentem jest również *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020*. W dokumencie tym zostały zdiagnozowane następujące problemy społeczne: bezrobocie i jego niekorzystna struktura, niski poziom przedsiębiorczości i słabe otoczenie biznesu, brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich nie dostosowanie do wymogów rynku pracy, niskie dochody ludności i duży udział pomocy społecznej, patologie społeczne, odpływ ludności do innych gmin, niekorzystne zmiany związane z strukturą demograficzną (starzenie się społeczeństwa, niski przyrost naturalny), mała aktywność lokalnej społeczności. Program Rewitalizacji służy niwelowaniu i likwidowaniu problemów społecznych, stąd współzależność obu dokumentów. W celu zaradzenia sytuacjom kryzysowym powstała wizja sformułowana w następujący sposób: „Gmina Cieszków ma stać się miejscem przyjaznym dla mieszkańców, zapewniając im: wysoki poziom życia poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy, profesjonalną pomoc społeczną, nowoczesną edukację, dobrą opiekę medyczną i socjalną, oraz stworzyć warunki do rozwoju inteligencji społeczności lokalnej.” Dokument wyznacza również następujący cel główny: wysoką jakość życia mieszkańców gminy Cieszków poprzez stworzenie warunków do życia bez zagrożeń, a także dążenie do zintegrowanej społeczności. Program rewitalizacji, ukierunkowany jest w pierwszej kolejności na rozwiązywanie problemów społecznych w połączeniu z kompleksowymi działaniami w innych sferach, co determinuje spójność z celami wskazanymi w *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020*.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków jako kompleksowy plan działań, uwzględnia także sferę środowiskową w związku z czym charakteryzuje się zgodnością z dokumentami strategicznymi w zakresie środowiskowym:

- *Polityka Klimatyczna Polski*
- *Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r.*
- *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cieszków.*

Polityka Klimatyczna Polski to dokument, który zawiera strategię redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020 oraz określa cele i priorytety polityki klimatycznej Polski. W powyższej strategii zawarto następujący cel główny jakim jest: „włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych,

długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych". LPR dla gminy Cieszków uwzględnia założenia Polityki Klimatycznej Polski, ale także wpływa pozytywnie na zasadę zrównoważonego rozwoju poprzez dostosowanie obiektów użyteczności publicznych pod względem zwiększenia ich efektywności energetycznej np. poprzez termomodernizację.

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r. wyznacza cel nadrzędny: "Nowoczesna gospodarka (efektywne wykorzystanie zasobów), harmonijny, zintegrowany rozwój przestrzenny oraz społeczno-gospodarczy w atrakcyjnym środowisku naturalnym." Uwzględniono również priorytety strategiczne w kilku kategoriach: zadania o charakterze systemowym, poprawa jakości środowiska, racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych, ochrona przyrody i krajobrazu, kształtowanie postaw ekologicznych, poprawa bezpieczeństwa ekologicznego. Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji jest spójny z celami dotyczącymi dbałości o środowisko, a wszelkie przedsięwzięcia wyszczególnione do realizacji zaplanowane zostaną w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Dla Gminy Cieszków stosownym dokumentem lokalnym dotyczącym środowiska jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Cieszków. Jest to dokument określający cele i zadania administracji względem ochrony środowiska zgodnie z polityką ekologiczną państwa. Głównym celem opracowania jest racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych i poprawa jakości środowiska oraz zachowanie dobrego stanu przyrody. W ramach zdiagnozowanych priorytetów wyznaczono: uporządkowanie gospodarki ściekowej, a także gospodarki odpadami. Istotne jest także poszanowanie walorów przyrodniczych gminy ze względu na to, iż na jej terenie położony jest park krajobrazowy, ważna jest również ochrona przed hałasem z uwagi na bogatą florę i faunę. Wdrożenie programu rewitalizacji będzie pozytywnie oddziaływać na poprawę stanu środowiska naturalnego w gminie z uwagi na wyznaczone działania związane z termomodernizacją oraz inwestycją w tereny zielone. Wszelkie działania założone w niniejszym dokumencie będą realizowane z poszanowaniem środowiska i uwzględnieniem jego specyficznych uwarunkowań na terenie gminy Cieszków.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

3.1. Położenie geograficzne i układ funkcjonalny gminy.

Gmina Cieszków położona jest w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego w powiecie milickim. Bez wątpienia zaletą położenia geograficznego gminy Cieszków jest bliskość dużych miast takich jak Wrocław (73,9 km), Leszno (75,9 km), Kalisz (63,6 km), Ostrów Wielkopolski (41 km) czy Rawicz (38,1 km). Na poniższej mapie zaprezentowano lokalizację gminy Cieszków na tle Polski.

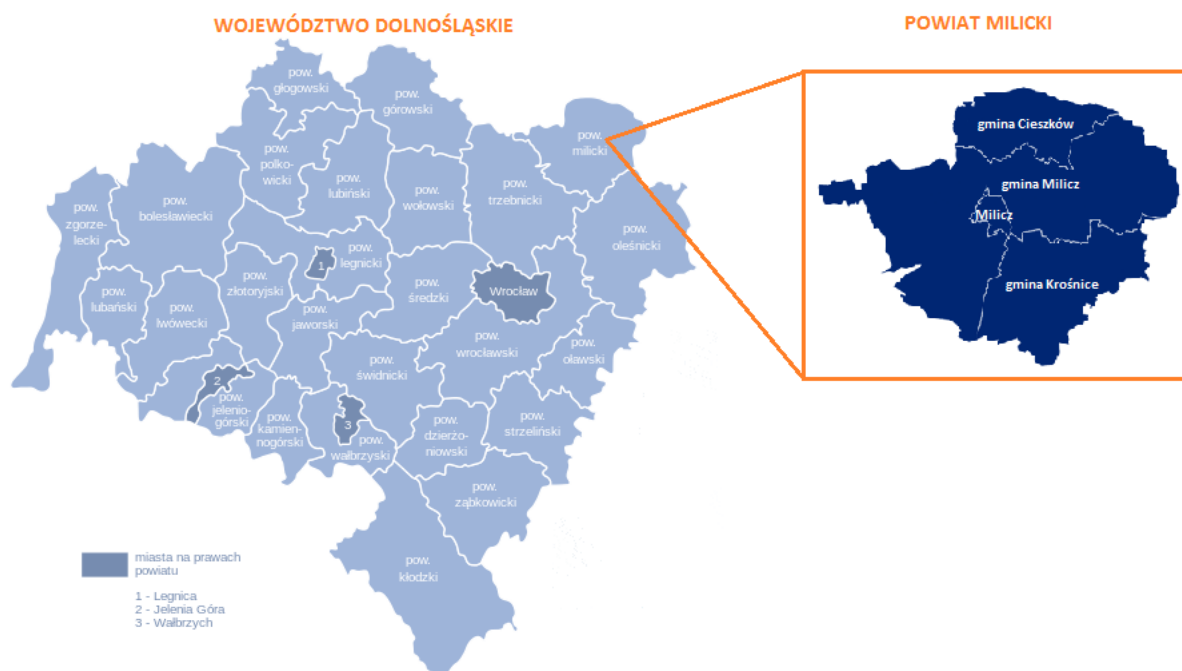
Rysunek 1. Położenie gminy Cieszków na tle Polski.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.openstreetmap.org

Gmina Cieszków od południa i wschodu graniczy z gminą Milicz natomiast od strony północnej i zachodniej z gminami województwa wielkopolskiego tj. gminą Jutrosin i gminą Zduny. Gmina Cieszków położona jest w obrębie wzniesień Śląsko-Wielkopolskich, w skład których wchodzi Wzgórza Cieszkowskie oraz fragmenty Niecki Kobylińskiej oraz Kotliny Milickiej. W północno-wschodniej i centralnej części znajdują się Wzgórza Cieszkowskie. Wzgórza te na terenie gminy osiągają wysokości bezwzględne od 120 do ok. 183 m n. p. m., a ich spadki posiadają wartość w granicach od 5 do 12%.

Rysunek 2. Lokalizacja gminy Cieszków na tle województwa dolnośląskiego i powiatu milickiego.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=27886182>; <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=9558067>

Powierzchnia geodezyjna gminy wynosi ok. 100,83 ha. Układ osadniczy tworzy 17 następujących wsi: Biadaszka, Brzezina, Cieszków, Dziadkowo, Góry, Guzowice, Jankowa, Jawor, Nowy Folwark, Pakosławsko, Rakłowice, Sędraszyce, Słabocin, Trzebicko, Trzebicko Dolne, Ujazd, Wężowice i 5 przysiółków: Grzebielin, Niezamyśl, Pustków, Siemianów, Zwierzyniec.

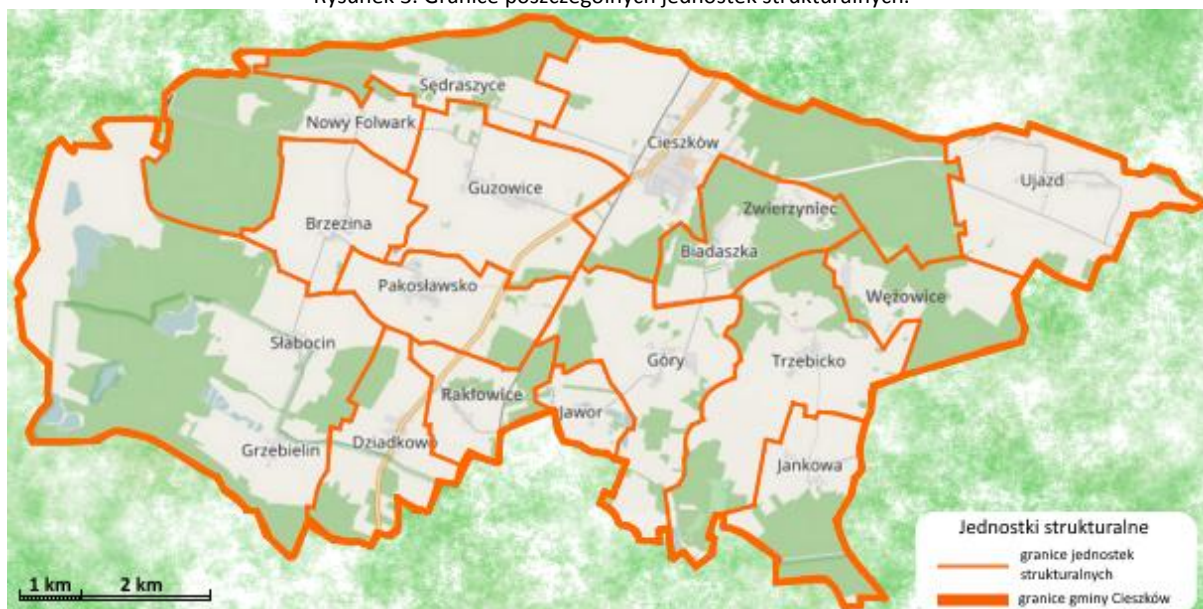
Tabela 1. Układ osadniczy Gminy Cieszków.

Nazwa sołectwa	Miejscowości
Biadaszka	Biadaszka
Brzezina	Brzezina
Cieszków	Cieszków
Dziadkowo	Dziadkowo
Góry	Góry
Guzowice	Guzowice
Grzebielin	Grzebielin
Jankowa	Jankowa
Jawor	Jawor
Nowy Folwark	Nowy Folwark
Pakosławsko	Pakosławsko
Rakłowice	Rakłowice
Sędraszyce	Sędraszyce
Słabocin	Słabocin,
Trzebicko	Trzebicko, przysiółki: Trzebicko Dolne, Niezamyśl
Ujazd	Ujazd, przysiółki: Siemianów, Pustków
Wężowice	Wężowice
Zwierzyniec	Zwierzyniec

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków.

Na potrzeby opracowania LPR wyznaczono jednostki strukturalne, które poddano analizie problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. Zasięg terytorialny poszczególnych jednostek strukturalnych przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 3. Granice poszczególnych jednostek strukturalnych.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.openstreetmap.org

Zestawienie podstawowych danych dla każdej z jednostek strukturalnych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Podstawowe dane dla jednostek strukturalnych.

Nazwa	Liczba mieszkańców	Procent mieszkańców gminy	Powierzchnia	Procent powierzchni gminy	Powierzchnia zabudowana
	os.	%	km ²	%	ha
Ujazd	305	6,5	6,09	6,0	16,9
Wężowice	66	1,4	4,03	4,0	2,5
Bładaszka	153	3,3	4,08	4,1	4,8
Trzebicko	214	4,6	7,69	7,6	11,4
Jankowa	125	2,7	4,05	4,0	6,0
Góry	241	5,1	6,51	6,5	10,4
Dziadkowo	280	6,0	4,39	4,4	11,2
Słabocin	155	3,3	20,91	20,8	9,3
Jawor	54	1,1	1,46	1,5	4,2
Rakłowice	142	3,0	2,66	2,6	7,0
Pakosławsko	331	7,0	4,04	4,0	9,5
Brzezina	120	2,6	4,17	4,1	3,2
Nowy Folwark	82	1,7	6,78	6,7	5,6
Guzowice	294	6,3	6,45	6,4	8,1
Sędraszyce	87	1,8	4,59	4,6	2,2
Cieszków	2054	43,7	12,73	12,6	51,2
Suma	4703	100,0	100,64	100,0	163,4

Źródło: dane Urzędu Gminy w Cieszkowie.

Gmina Cieszków jest obszarem w przeważającej części rolniczym, a ponad 33% powierzchni stanowią lasy. Powierzchnia zabudowana stanowi niecałe 2% obszaru gminy.

3.2. Sfera społeczna.

DEMOGRAFIA

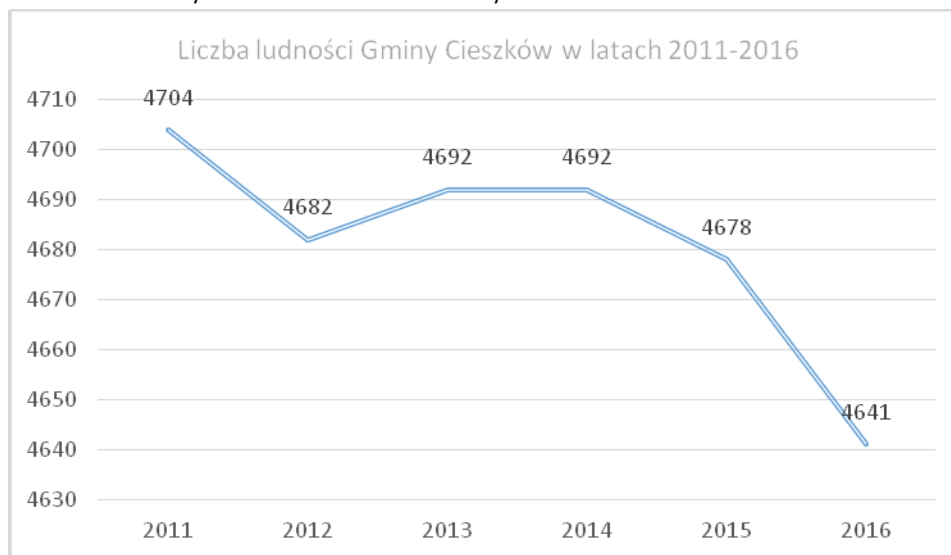
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego populacja Gminy Cieszków na koniec 2016 roku wynosiła 4703 osób. Wśród nich 50,3% stanowili mężczyźni, a 49,7% kobiety, jednak do roku 2014 kobiety stanowiły większość (50,1%). Od 2011 liczba osób zmniejszyła się o 63 (średnio 12 osób rocznie). Gęstość zaludnienia od kilku lat ma wartość wahającą się pomiędzy 46 a 47 osobami na kilometr kwadratowy. Średnia wieku mieszkańców wynosi 38,2 lat i jest mniejsza niż średnia wieku dla województwa dolnośląskiego (41,7 lat) i powiatu milickiego (39,7 lat).

Tabela 3 Liczba ludności Gminy Cieszków w latach 2011-2016

Liczba ludności	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem w Gminie	4704	4682	4692	4692	4678	4641
Mężczyźni	2334	2323	2340	2343	2354	2333
Kobiety	2370	2359	2352	2349	2324	2308

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

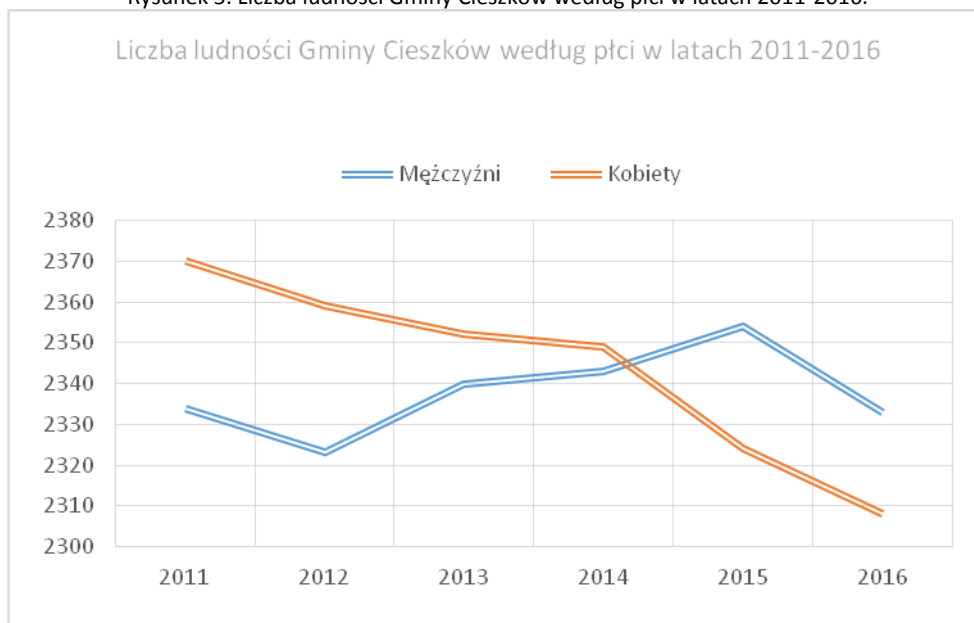
Rysunek 4. Liczba ludności Gminy Cieszków w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

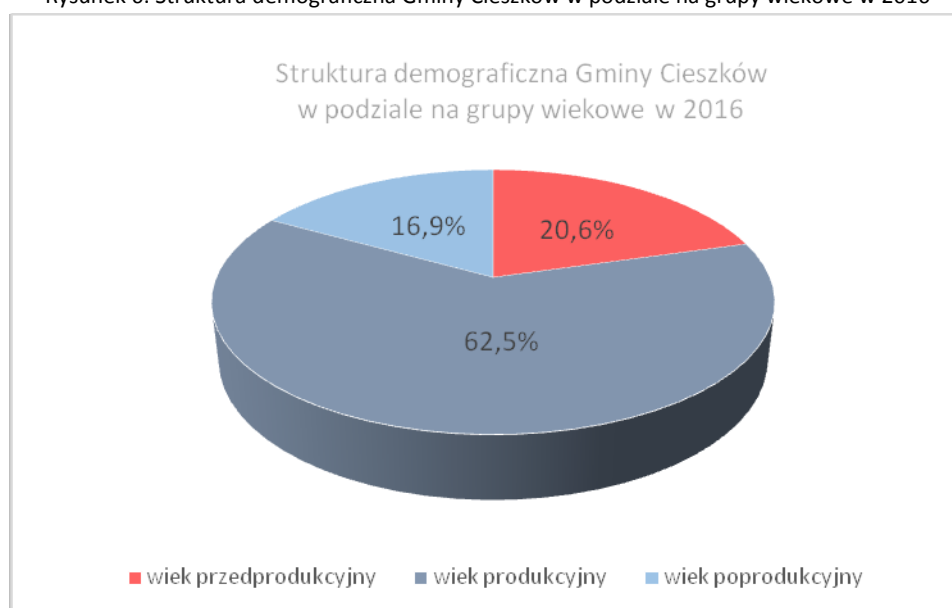
Rysunek 5. Liczba ludności Gminy Cieszków według płci w latach 2011-2016.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

W 2016 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20,6% ludności, w wieku produkcyjnym 62,5%, a wieku poprodukcyjnym 16,9%.

Rysunek 6. Struktura demograficzna Gminy Cieszków w podziale na grupy wiekowe w 2016

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Obok problemu depopulacji pojawił się problem zmiany struktury wiekowej populacji, czyli spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz jednocześnie zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Stale wydłuża się przeciętna długość życia. W 2011 roku w województwie dolnośląskim dla mężczyzn w wieku 65 lat przeciętne dalsze trwanie życia wynosiło 17,4 lat. W 2015 roku wartość ta wynosiła już 17,8 lat. Wskaźnik obciążenia demograficznego

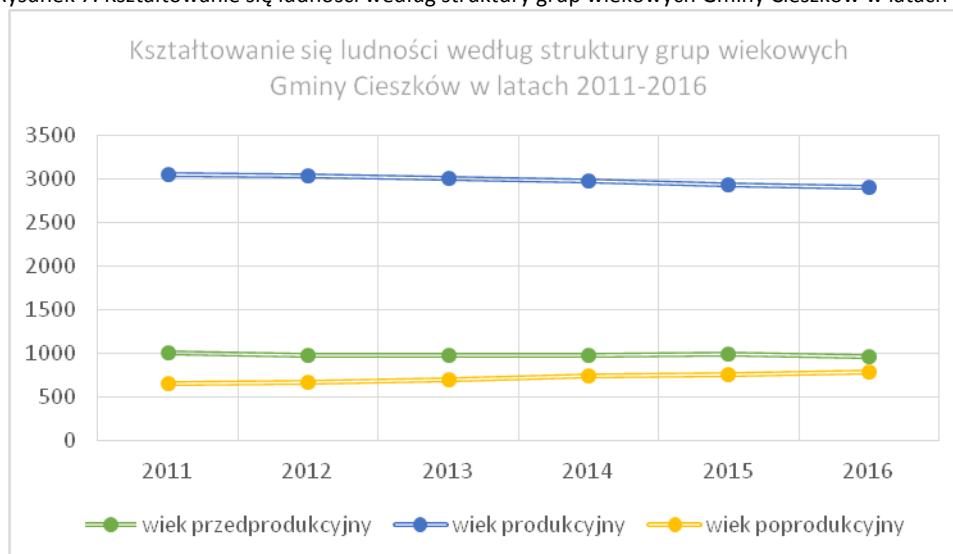
dla gminy Cieszków (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) jest wysoki i wynosi 27,1.

Tabela 4 Struktura demograficzna Gminy Cieszków w podziale na grupy wiekowe w latach 2011-2016

Grupy wiekowe	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wiek przedprodukcyjny	999	975	975	981	985	955
Wiek produkcyjny	3047	3039	3014	2975	2939	2901
Wiek poprodukcyjny	658	668	703	736	754	785

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Rysunek 7. Kształtowanie się ludności według struktury grup wiekowych Gminy Cieszków w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Gmina Cieszków składa się z 18 sołectw. Najliczniej zamieszkane jest największe sołectwo – Cieszków. Mieszkańcy tej miejscowości stanowią 43,7% ludności całej gminy, a ludność sołectw poniżej 100 mieszkańców stanowi łącznie 12,8%. Najmniej osób zamieszkuje sołectwo Jawor. Dane te prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba ludności w roku 2016 w podziale na sołectwa¹

Sołectwo	Liczba ludności
Cieszków	2054
Pakośławsko	331
Ujazd	305
Guzowice	294
Dziadkowo	280
Góry	241
Trzebicko	214
Rakłowice	142

¹ Dane własne Gminy Cieszków

Jankowa	125
Brzezina	120
Słabocin	97
Biadaszka	91
Sędraszyce	87
Nowy Folwark	82
Wężowice	66
Zwierzyniec	62
Grzebielin	58
Jawor	54

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków.

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w latach 2011-2016 nie kształtowało się według jednostajnego trendu, jednak najczęściej miało wartość ujemną. W roku 2016 saldo migracji wewnętrznych wyniosło -37 (8 na 1000 osób), a zagranicznych 2 (0,4 na 1000 osób). Zważywszy na fakt, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym zmniejsza się, można założyć, że migrują głównie osoby młode, które poszukują pracy i korzystniejszych warunków życia w dużych ośrodkach miejskich lub za granicą.

Tabela 6 Salda migracji w latach 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo migracji wewnętrznych	-30	-23	-7	-14	-23	-37
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób	-6,4	-4,9	-1,5	-3	-4,9	-8
Saldo migracji zagranicznych	-1	-4	0	-4	brak dostępnych danych	2
Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	-0,2	-0,9	0	-0,9	brak dostępnych danych	0,4

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia od 2013 zmniejsza się, co może mieć związek z dosyć dużą migracją ludności. W 2013 roku zarejestrowanych było 346 osób, a w 2016 – 211 (w tym 122 długotrwale bezrobotnych). Na koniec 2016 roku 64% bezrobotnych stanowiły kobiety. Tendencja do większego bezrobocia wśród kobiet utrzymuje się od lat, co obserwowane jest nie tylko na terenie Gminy Cieszków, ale w także w przeważającej części pozostałych gmin na terenie kraju. Jednocześnie liczba osób pracujących rośnie – zarówno kobiet jak i mężczyzn. Liczba pracujących kobiet od 2013 roku jest mniejsza niż mężczyzn, co spowodowane jest zmniejszeniem się liczby kobiet zamieszkujących gminę. Na koniec 2016 roku suma pracujących ponad dwukrotnie przewyższała liczbę zarejestrowanych bezrobotnych, jednak przy liczbie 2901 osób w wieku produkcyjnym jest ona niewielka, co może świadczyć o zatrudnieniu mieszkańców w szarej strefie lub bierności zawodowej.

Tabela 7 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych według płci

	Bezrobotni zarejestrowani według płci					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	329	352	346	310	239	211
Mężczyźni	129	140	141	121	94	76
Kobiety	200	212	205	189	145	135

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Tabela 8 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci [%]					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	10,8	11,6	11,5	10,4	8,1	7,3
Mężczyźni	7,9	8,6	8,7	7,4	5,8	4,7
Kobiety	14,1	15	14,8	14	11	10,4

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Tabela 9 Liczba pracujących według płci

	Pracujący według płci					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	397	396	390	412	437	451
Mężczyźni	196	191	206	218	227	229
Kobiety	201	205	184	194	210	222

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Mieszkańcy Gminy Cieszków w 2016 roku zawarli 26 małżeństw, odpowiada to 5,59 małżeństwom na 1000 osób, co stanowi wartość większą niż w powiecie milickim (5,5) i województwie dolnośląskim (4,8). Przyrost naturalny na 1000 osób od 2011 jest liczbą dodatnią, a w roku 2016 wynosił 0,65, podczas gdy w tym samym okresie w powiecie i województwie był ujemny. Mimo to liczba urodzeń maleje – w roku 2013 urodziło się 64 dzieci, podobnie jak w roku 2014, w 2015 - 56, a w 2016 tylko 41. Spora liczba zawieranych małżeństw i dodatni przyrost – są pozytywnym aspektem, który może zadecydować o poprawie sytuacji demograficznej, jednak jest wiele czynników, które w dłuższej perspektywie stanowią poważne zagrożenie dla Gminy. Są to spadek liczby ludności, dzietności, ubytek osób młodych, starzenie się społeczeństwa i malejący przyrost - w przeciągu trzech lat (2013-2016) jego wartość spadła o 6,8.

Tabela 10 Przyrost naturalny w latach 2011-2016

Przyrost naturalny na 1000 ludności	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Cieszków	0,64	2,97	7,45	3,61	2,13	0,65

Powiat milicki	1,23	1,92	0,88	1,37	-0,43	-0,75
Województwo dolnośląskie	-0,60	-1,10	-1,61	-0,94	-1,82	-1,07

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

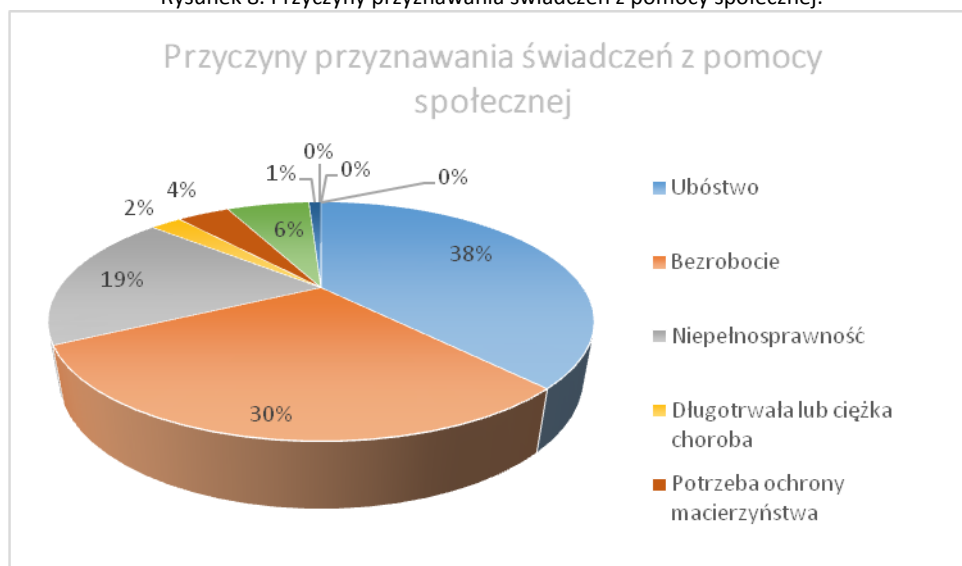
W 2016 roku świadczenia z pomocy społecznej pobierało 421 rodzin², czyli 8,95% wszystkich mieszkańców. Główne przyczyny występowania o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej to ubóstwo, w ramach którego 160 rodzin otrzymało świadczenie, a także bezrobocie – 124 osoby pobierały zasiłki. 79 osób otrzymało pomoc z powodu niepełnosprawności.

Tabela 11 Liczba rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej

Liczba rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej	
Ubóstwo	160
Bezrobocie	124
Niepełnosprawność	79
Długotrwała lub ciężka choroba	10
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	17
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego w tym rodzina niepełna lub wielodzietna	27
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	-
Alkoholizm i narkomania	4
Zdarzenie losowe	-
Przemoc w rodzinie	-
Razem	421

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków

Rysunek 8. Przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Gminy Cieszków

PRZESTĘPCZOŚĆ

Problemy związane z przestępczością są istotnymi składowymi degradacji obszaru i obniżenia jakości życia mieszkańców. Poczucie bezpieczeństwa stanowi jedno z podstawowych kryteriów oceny

² Dane własne Gminy Cieszków

obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Zgodnie z informacjami podanymi przez Komendę Powiatową Policji w Miliczu najwięcej przestępstw (analizując powiat milicki) w ujęciu liczbowym było na obszarze miejskim w Miliczu, a także na obszarze wiejskim w Miliczu. Jednak takie dane nie oddają charakteru zjawiska z powodu dużej rozbieżności w liczbie ludności poszczególnych obszarów, stąd bardziej zasadne jest wyliczenie współczynnika liczby przestępstw na mieszkańca. Na potrzeby niniejszego opracowania porównano współczynniki przestępczości w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyłącznie w stosunku do obszarów wiejskich. Średnia wartość liczby przestępstw na mieszkańca dla obszarów wiejskich powiatu wynosi 0,012. Porównując obszary wiejskie Cieszkowa, Krośnic i Milicza współczynniki te są na bardzo wyrównanym poziomie. Jednak już w przypadku wykrywalności przestępstw gmina wiejska Cieszków ma najniższy poziom spośród badanych, bo 77,19%. Wskazane są zatem działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa na terenie Gminy Cieszków.

Tabela 12. Przestępstwa-powiat milicki.

Miejsce popełnienia przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone	Liczba mieszkańców gminy	Współczynnik liczba przestępstw/ mieszkańca	Procentowa wykrywalność
Gmina Cieszków – obszar wiejski	57	4703	0,012	77,19%
Krośnice- obszar wiejski	107	8163	0,013	77,57%
Milicz – obszar wiejski	163	12762	0,013	75,61%

Źródło: Dane Komendy Powiatowej w Miliczu.

EDUKACJA

W Gminie Cieszków znajduje się jedno publiczne przedszkole, dwie szkoły podstawowe (w nich dwa oddziały przedszkolne) oraz jedno gimnazjum. Jedna ze szkół podstawowych umiejscowiona jest w Pakosławsku, reszta placówek znajduje się w Cieszkowie.

Tabela 13 Placówki w Gminie Cieszków

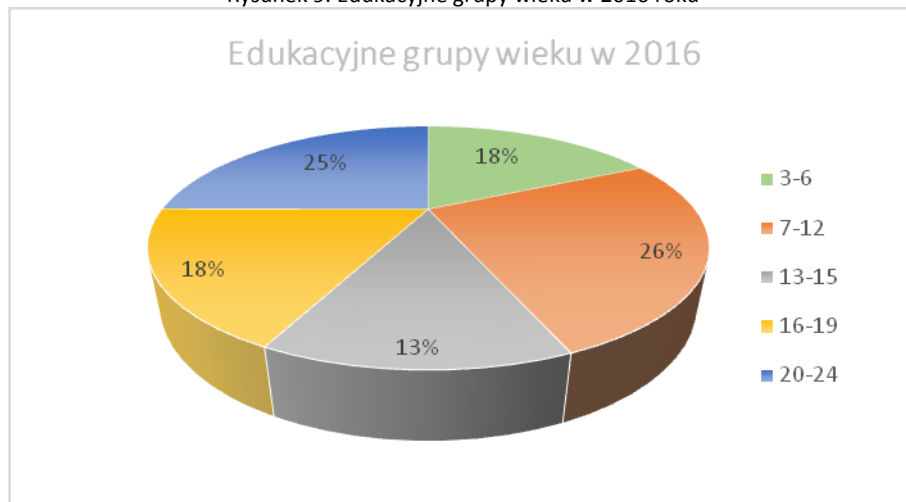
Nazwa placówki	Oddziały	Uczniowie	Nauczyciele
Publiczne Przedszkole w Cieszkowie	4	93	7
Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Cieszkowie	14	252	23
Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika w Pakosławsku	7	89	11
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Cieszkowie	8	171	22

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych www.polskawliczbach.pl

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2016 roku było 1218 mieszkańców Gminy Cieszków (w tym 585 osób to kobiety, 633 – mężczyźni), co stanowi 26,24% całej ludności. Najwięcej osób jest w wieku 7-12 oraz 20-24 lat – łącznie stanowią ponad połowę osób w wieku potencjalnej nauki. Do 12 roku życia przeważa liczba kobiet, jednak od 13 jest ona równa lub nieco mniejsza niż liczba mężczyzn. Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 16 dzieci, w gimnazjum – 19. Liczba

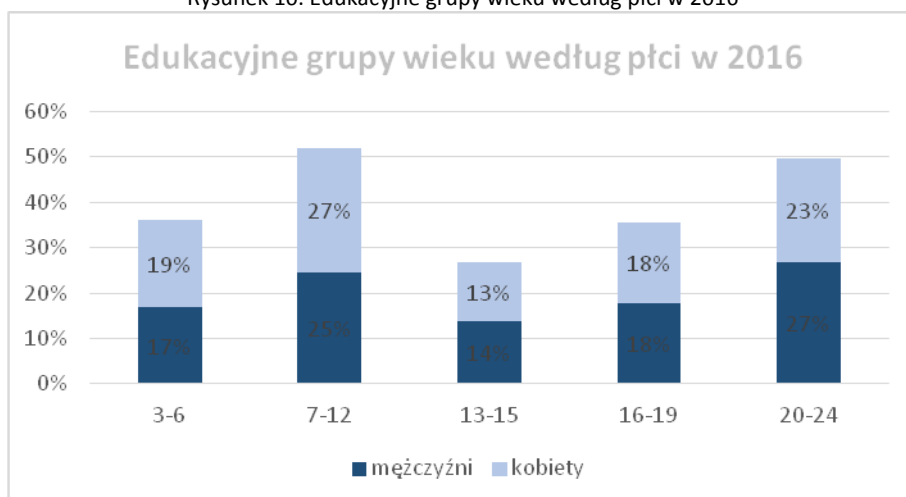
dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku wynosiła 2,04, w 2016 już 1,78³.

Rysunek 9. Edukacyjne grupy wieku w 2016 roku

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Rysunek 10. Edukacyjne grupy wieku według płci w 2016

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) jest niski i w 2016 roku wyniósł 83,75, jest to wartość nieco większa niż w powiecie (81,84) i województwie (81,74). Współczynnik skolaryzacji w gimnazjach prezentuje się lepiej – wynosi 93,87, jednak jest dużo mniejszy niż w powiecie (99,23) i województwie (98,13).

³ Na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków

Tabela 14. Współczynniki skolaryzacji brutto w 2016

	Współczynniki skolaryzacji brutto w 2016	
	Współczynnik skolaryzacji brutto; szkoły podstawowe	Współczynnik skolaryzacji brutto; gimnazja
Gmina Cieszków	83,75	93,87
Powiat milicki	81,84	99,23
Województwo dolnośląskie	81,74	98,13

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych GUS

Mieszkańcy Gminy Cieszków (w wieku 13 lat i więcej) według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 w większości uzyskali wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,8%). Jest to wartość dużo wyższa niż odsetek takich osób w całym województwie dolnośląskim (22,8%). Przewagę w odsetku osób na danym poziomie Gmina osiąga również w przypadku wykształcenia gimnazjalnego i podstawowego. Słabo wypada odsetek osób z wykształceniem wyższym – dla Gminy jest to wartość 10,4% całej ludności, dla województwa 17,9%.

Rysunek 11. Poziom wykształcenia mieszkańców w wieku 13 lat i więcej w 2011.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011
(www.polskawliczbach.pl)

Rysunek 12. Poziom wykształcenia mieszkańców w wieku 13 lat i więcej w Gminie Cieszków w 2011.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 (www.polskawliczbach.pl)

3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.

DOSTĘPNOŚĆ USŁUG SPOŁECZNO-KULTURALNYCH

Na obszarze Gminy Cieszków dostępność do organizacji kulturalnych jest bardzo ograniczona. W ramach tej kategorii instytucji działa jedynie:

- Gminne Centrum Kultury, pod które podlegają:
  - jedna Gminna Biblioteka Publiczna w Cieszkowie oraz dwie filie: w Guzowicach i Trzebicku,
  - 12 świetlic wiejskich.

Organizacyjnie Gminne Centrum Kultury w Cieszkowie jest samorządową instytucją kultury, której organizatorem jest Gmina Cieszków. Instytucja ta wpisana jest do rejestru instytucji kultury i posiada własny status. Głównymi zadaniami GCK jest:

- Organizowanie imprez artystycznych i rozrywkowych,
- Doposażenie księgozbiorów bibliotecznych,
- Działalność na rzecz rozwoju uzdolnionej młodzieży,
- Wspieranie rękodzieła ludowego i artystycznego,
- Pobudzanie zainteresowania kulturą przez edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę

Przy Gminnym Centrum Kultury działa Klub Seniora (zrzeszający ok. 100 członków). W ramach działalności klubu organizowane są spotkania okolicznościowe (np. Opłatek, Wielkanoc, Karnawał, Dni Seniora, Andrzejkki), wyjazdy nad morze i wycieczki krajoznawcze. Aktualnie seniorzy

spotykają się w Gminnym Centrum Kultury, a także korzystają z placu wyposażonego w grilla, ławki, a także małej sceny i parkietu do tańca. Wskazuje to na potrzebę organizacji różnorodnych form aktywności dla seniorów, w szczególności wobec faktu, iż liczba ludności w wieku poprodukcyjnym stale wzrasta.

Kolejną instytucją działającą na terenie Gminy Cieszków jest Gminna Biblioteka Publiczna. Oprócz podstawowej działalności polegającej na wypożyczaniu książek organizowane są przez nią wystawy okolicznościowe, wydawnicze czy plastyczne. Odbývają się również warsztaty plastyczne, czytanie bajek, gry i zabawy o charakterze edukacyjnym: Dzień Misia, Dzień Kota. Jednak mimo starań ze strony pracowników czytelnictwo wciąż spada, głównie ze względu na bardzo ograniczoną ilość woluminów, brak dostępu do Internetu i e-booków (księgozbiór w Cieszkowie-13 294 książki, w Trzebicku 5039, Guzowice 5004).

Na aktywność w życiu kulturalnym mieszkańców gminy mają również wpływ świetlice wiejskie. Służą one w szczególności do organizacji spotkań okolicznościowych, czy imprez plenerowych np. Andrzejek, Dnia Dziecka czy Zabawy Sylwestrowej. W Guzowicach, Ujeździe, Trzebicku dość pręźnie udziela się Koło Gospodyń Wiejskich. Dzięki zajęciom w tych obiektach powstają wystawy i konkursy np. Konkurs Wielkanocny, Bożonarodzeniowy. Przy świetlicy wiejskiej w Pakosławsku działa również zespół Viatori, który uświetnia imprezy organizowane przez Gminne Centrum Kultury, a ponadto bierze on udział w konkursach poza gminą. Dzięki działalności świetlic wzrasta aktywność społeczeństwa lokalnego. Wokół obiektów zagospodarowane są place rekreacyjne, z których korzystają mieszkańcy. Obecnie wszystkie świetlice wiejskie są wyremontowane, a te w Ujeździe i Słabocinie są nowo wybudowane. Jednak pomimo wykonanych w latach wcześniejszych modernizacji każda z nich wymaga już drobnych remontów, odświeżenia i pomalowania pomieszczeń.

Sam budynek Gminnego Centrum Kultury wymaga modernizacji, by możliwy był dalszy rozwój instytucji. Zrewitalizowanie ośrodka pozwoliłoby poszerzyć ofertę kulturalną i zwiększyć funkcjonalność użytkowanych pomieszczeń. Jednym z takich pomieszczeń potrzebujących kompletnej przebudowy jest sala widowiskowa, której brakuje nowoczesnego oświetlenia, nagłośnienia i funkcjonalności. Instytucji brakuje również oprogramowania dla biblioteki, które pomogłoby poszerzyć ofertę.

Ważnym punktem związanym z dostępnością przestrzeni i miejsc publicznych są rozwiązania i działania dopasowane do różnych typów odbiorców. Inne potrzeby mają osoby starsze i niepełnosprawne, a inne dzieci, młodzież czy osoby dorosłe. Najmłodszy mieszkańcy gminy Cieszków przede wszystkim potrzebują bezpiecznego miejsca do zabaw i gier, gdzie będą mogli spędzać czas wolny. Poniżej zestawiono liczbę placów zabaw w poszczególnych jednostkach strukturalnych. Biorąc pod uwagę obszar sołectw w każdym z nich znajduje się 1 plac za wyjątkiem Cieszkowa, gdzie są 2

takie obiekty. Jednak z uwagi na to, iż w Cieszkowie zamieszkuje najwięcej osób (2054 mieszkańców) taka infrastruktura nie jest wystarczająca. W związku z powyższym potrzebne są wysokiej jakości urządzenia rekreacyjne dostosowane do potrzeb najmłodszych mieszkańców gminy.

Tabela 15 Place zabaw dla dzieci w Gminie Cieszków.

Nazwa Sołectwa	Liczba placów zabaw
Ujazd	1
Wężowice	1
Zwierzyniec, Biadaszka	2
Trzebicko	1
Jankowa	1
Góry	1
Dziadkowo	1
Grzebielin, Słabocin	2
Jawor	1
Rakłowice	1
Pakosławsko	1
Brzezina	1
Nowy Folwark	1
Guzowice	1
Sędraszyce	1
Cieszków	2
Razem	19

Źródło: Urząd Gminy Cieszków.

Istotnym aspektem jakości życia mieszkańców gminy jest ich integracja i włączenie społeczne, aby procesy w tym zakresie postępowały konieczny jest dostęp do wysokiej jakości oferty kulturalnej, rekreacyjno-wypoczynkowej, edukacyjnej i rozwijającej przedsiębiorczość. By powstrzymać migracje mieszkańców niezbędne jest utworzenie dopasowanych do różnych grup wiekowych form aktywizacji z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, osób dorosłych, a także starszych i niepełnosprawnych.

Na terenie Gminy Cieszków działa 16 organizacji pozarządowych. Sześć z nich to Ochotnicze Straże Pożarne, które zlokalizowane są w Dziadkowie, Cieszkowie, Guzowicach, Brzezinach, Pakosławsku i Ujeździe. Ochotnicze straże pożarne (OSP) realizują zadania na rzecz ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, a także prowadzą na szeroką skalę działania profilaktyczne skierowane głównie do młodzieży. OSP stanowi ważny element krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Aby możliwe było sprawne funkcjonowanie OSP konieczne są inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie siedziby straży.

Do stowarzyszeń kultury fizycznej nieprowadzących działalności gospodarczej należą: Klub Sportowy „Pogoń”, Gminne Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych, Uczniowski Klub Sportowy „Shodan”, Klub Kibica „Olimpia”. Wszystkie zlokalizowane są w Cieszkowie, gdzie znajdują się także III Cieszkowski Środowiskowy Szczep Drużyn Harcerskich "Sokół", Stowarzyszenie „Z nami możesz więcej”, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Cieszkowskiej oraz Stowarzyszenie Vita im. prof. Achille Maria Triacca. W innych sołectwach zlokalizowane są Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Pakosławsku, Stowarzyszenie „Leśne Dziady” w Dziadkowie oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Dziadkowie.

W Gminie Cieszkowo dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznej jest bardzo ograniczony. Zarówno w samym Cieszkowie jak i innych miejscowościach gminnych znajdują się place zabaw, które wymagają modernizacji, poszerzenia. Ponadto na ofertę kulturalną na omawianym obszarze składają się tylko propozycje ze strony Gminnego Centrum Kultury, świetlic wiejskich i Biblioteki Publicznej w Cieszkowie. Brakuje działań integrujących i aktywizujących dla mieszkańców, które by działały na rzecz niwelowania problemów społecznych i zapobiegałyby wykluczeniu społecznemu w szczególności osób starszych i niepełnosprawnych. Brakuje form spędzania czasu dla wymienionej grupy, a także najmłodszych mieszkańców gminy.

ZDARZENIE DROGOWE

Kolejnym zagrożeniem związanym z funkcjonalnością jest bezpieczeństwo ruchu drogowego. Nie bez znaczenie jest w tej kwestii stan dróg oraz odpowiednia organizacja ruchu. Do największej ilości kolizji w gminie Cieszków doszło w miejscowości Cieszków w 2016 roku, bo aż do 12 zdarzeń drogowych. W pobliżu Dziadkowa doszło do 2 kolizji. Pozostałe wypadki drogowe na obszarze gminy miały miejsce na drodze krajowej nr 15, gdzie doszło do 24 kolizji. Ponadto do 2 kolizji doszło na drodze powiatowej przechodzącej przez miejscowość Ujazd.

Tabela 16 Kolizje drogowe na drogach gminnych w 2016 r.

Miejscowość	Ulica	Ilość kolizji
Cieszków	Chrobrego	2
	Sikorskiego	5
	Piaskowa	1
	Sportowa	1
	Kościuszki	2
Dziadkowo	-	2

Źródło: Urząd Gminy Cieszków.

Istotnym aspektem jakości życia mieszkańców jest bezpieczeństwo na drogach. Stąd Gmina powinna podejmować wszelkie działania polegające na poprawie stanu infrastruktury drogowej. Z uwagi na duży procent dróg nieutwardzonych w gminie potrzeby w zakresie modernizacji ulic są duże. W dzisiejszych czasach ze względu na wzmożoną mobilność ludności jest to istotna kwestia.

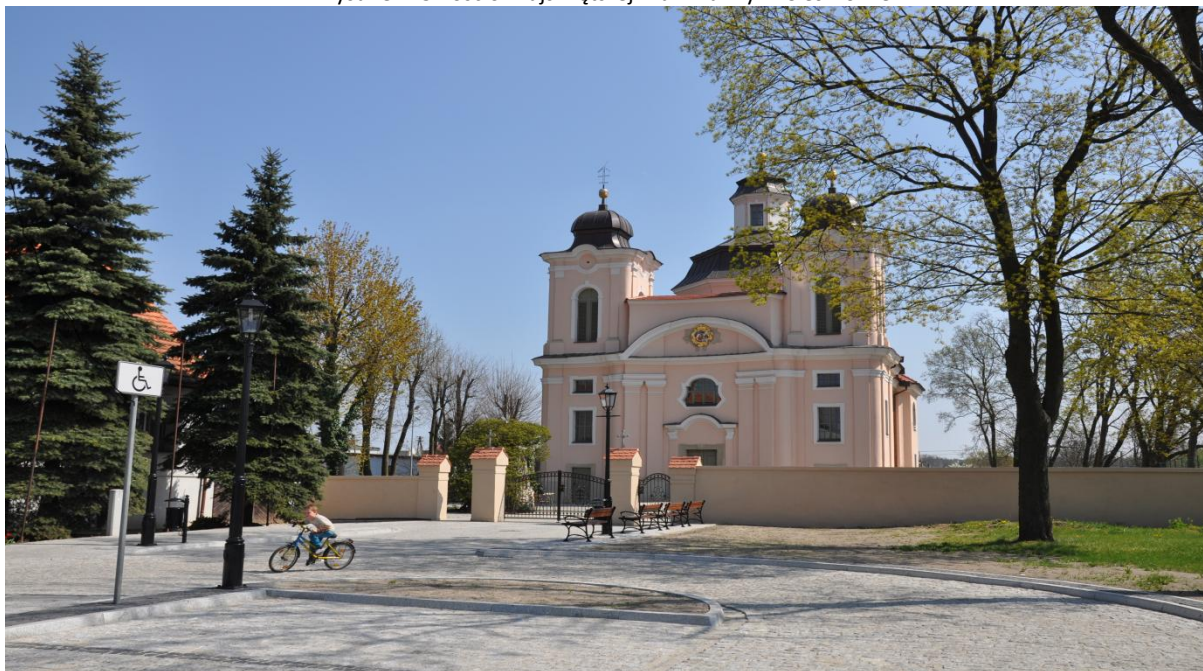
DZIEDZICTWO KULTUROWE

Historia gminy Cieszków sięga ok. 1200 roku przed Chr. (późna epoka brązu) o czym świadczą odnalezione najstarsze ślady bytowania człowieka w okolicy Cieszkowa wywodzącego się z „kultury łużyckiej”. Dowodami na istnienie osady jest pozostałość po cmentarzysku ciepłopalnym (eksploatowane około 400 lat) odnalezionym w okolicach dzisiejszej ulicy Piastowskiej. Znaleźiska archeologiczne z tych czasów w postaci urny popielcowej i pozostałych naczyń wykorzystywanych

przy obrzędach można oglądać w izbie pamięci znajdującej się w Szkole Podstawowej w Cieszkowie. W okresie rzymskim wędrowały tędy karawany kupieckie, co poświadcza znaleziony amulet skarabeusza z Egiptu. VII i VIII wiek to dla regionu pojawienie się Słowian, po których pozostały części wałów otaczających osadę obronną w pobliżu wsi Góry. Wraz z nastaniem roku 1489 roku Cieszków (dawniej Feyhan) doczekał się praw miejskich i w takiej formie administracyjnej pozostał do I połowy XIX wieku. W XVI wieku panowali Kurzbachowie, a za ich panowania okoliczna ludność przyjmowała wiarę Lutra. W związku z tymi wydarzeniami wybudowano zbór, a w 1555 roku także szkołę. W Cieszkowie dominowała ludność niemiecka, ale poza nią zamieszkiwały głównie osoby polskojęzyczne. Region ten na przestrzeni lat przeżył wiele zmian pod władzą biskupów wrocławskich, książąt oleśnickich, rodzin Kurzbachów i Maltzanów. Mimo zmian we władaniu ziemi region ten zachował swój własny koloryt ukształtowany poprzez wpływ bliskości Wielkopolski.

O bogatej historii Cieszkowa znakomicie świadczą zabytki na terenie gminy. W wykazie obiektów wojewódzkiej ewidencji zabytków znajduje się 183 obiektów zlokalizowanych na terenie gminy Cieszków. Na szczególną uwagę w odniesieniu do zabytków zasługuje Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Cieszkowie, który został wybudowany w 1753 roku przez księżną Katarzynę Ludwikę z Sapiehów. Teraz pełni funkcje kościoła parafialnego, a po śmierci fundatorki kościoła stał się również mauzoleum księżnej. Jest to mała świątynia zaprojektowana przez Marcina Karola Frantza.

Rysunek 13 Kościół Najświętszej Marii Panny w Cieszkowie.

Źródło: Urząd Gminy Cieszków. Foto: Artur Maryjowski

W reprezentatywnych częściach budowli znajdują się herby powiązane z fundatorką. Obiekt wykonany został w stylu późnobarokowym, wykonany na planie krzyża. Światła dodaje wnętrzu

latarnia umieszczona w kopule wspartej na latarniach. We wnętrzu znajdują się symetrycznie położone ambony, a świątynie ozdabiają liczne obrazy pokazujące życie Marii. Ołtarz zdobią podobizny św. Anny i Joachima, a także misjonarzy. Całość zwieńczona jest rokokowymi motywami dekoracyjnymi.

Na uwagę zasługuje również zabytkowy park. Wcześniej znajdował się tam pałac wzniesiony w 1695 roku w stylu barokowym (pałac został zniszczony w 1945 r.). Przed powstaniem pałacu na tym samym miejscu prawdopodobnie znajdowała się warownia wybudowana przez wnuka Władysława Wygnańca- Henryka I. W latach świetności pałac był otoczony zamkową fosą, parkiem i ogrodem owocowym, warzywnym, a w niedalekiej odległości znajdowały się dwa małe stawy. Obiekt ten zbudowany był na planie prostokąta i liczył dwie kondygnacje, a nakryty był ceramicznym dachem. Na frontowej ścianie znajdowało się 11 okien, a we wnętrzu zachwycały dwie wielkie gościnne sale, kilka pokoi, a również teatr dworski. W czasach istnienia budowla ta była najatrakcyjniejszą w regionie zarówno pod względem frontu jak i wnętrza. Park był często odwiedzanym miejscem, do którego przybywali zarówno mieszkańcy samego Cieszkowa, jak i ludność z pobliskich wsi. Tą okazałą siedzibę zamieszkiwali władcy Cieszkowa księżna Katarzyna Sapieha, baron von Zedlitz, baron von Teichmann, bracia Schreiberowie, a od 1910 do 1945 r. hrabina Alexandrine von Puckler und Blankensee. W 1842 roku poddano restauracji pałac, ale niestety w 1945 roku został zniszczony przez wojska radzieckie. Obecnie można zaobserwować jedynie skromne pozostałości po dawnej świetności budowli w postaci: mostu, altany ogrodowej, fosy, budynku przypałacowego oraz parku.

W Cieszkowie nadal utrzymuje się historyczny układ urbanistyczny. Po dawnym mieście pozostał jego układ przestrzenny oparty o kwadratowy rynek oraz główną arterię miejscowości noszącą dziś nazwę gen. Sikorskiego. Pierwsze jego zarysy powstały w XIII w., a ostatecznie ukształtowane zostały w XVIII-XX. Jego elementem są pozostałości dawnego założenia dworsko-parkowego.

Kolejnym zabytkiem interesującym pod względem turystycznym jest Kościół Ewangelicki z I połowy XIX wieku. We wcześniejszych okresach Cieszków zamieszkiwała głównie ludność wyznania ewangelickiego, stąd w 1748 roku oddano do użytku zbór, który przetrwał tylko do 1826 r. – z powodu wybuchu wielkiego pożaru. Na miejscu świątyni ewangelickiej stanął Kościół św. Maurycego wybudowany w stylu neogotyckim. Kościół jest zaprojektowany z charakterystycznym stylem dla obiektów sakralnych ewangelickich, gdzie budowla jest murowana z usytuowanymi po bokach emporami. Od strony rynku widoczna jest wieża kościoła z zegarem zwieńczona specyficznym hełmem. Po okresie II wojny światowej zbór został przejęty przez Kościół Katolicki i obecnie znany jest pod nazwą Kościół Pomocniczy Chrystusa Króla.

Rysunek 14 Kościół Chrystusa Króla.

Źródło: Urząd Gminy Cieszków, foto: Artur Maryjowski.

Dla gminy wiejskiej, jaką jest Cieszków, istotnym problemem jest zły stan zabytków, który wymaga zainwestowania znacznych nakładów pieniężnych. Ze względu na ograniczony budżet gminy władze lokalne nie mogą w pełni odrestaurować tak dużej ilości zabytków (183 obiektów zabytkowych). Wpływa to bezpośrednio na zahamowanie rozwoju ukierunkowanego na turystykę. Taka ilość zabytkowych obiektów w złym stanie technicznym jest trudna do administrowania z powodu wysokich kosztów restaurowania i dużych nakładów inwestycyjnych potrzebnych do utrzymania ich w należytym stanie. A także z powodu regulacji prawnych dotyczących wymogów szczególnych dotyczących restaurowania i odnawiania zabytków.

Na terenie gminy ochronie zabytkowej podlegają również historyczne układy ruralistyczne wsi Biadaszka, Dziadkowo, Góry, Grzebielin, Jankowa, Jawor, Nowy Folwark, Pakosławsko, Rakłowice, Sędraszyce, Słabocin, Trzebicko, Ujazd i Zwierzyniec. Problematyczne z punktu widzenia zabudowań jest to, iż łączona jest nowa zabudowa z historycznymi tkankami wiejskimi. Historyczny układ urbanistyczny w Cieszkowie, a także inne układy ruralistyczne pozostałych wsi w większości podlegają ochronie wynikłej z wpisu obiektu w wojewódzką ewidencję zabytków oraz wpisanych do rejestru zabytków.

Dla prawidłowego funkcjonowania gminy potrzebne są sprawnie funkcjonujące jednostki organizacyjne, z odpowiednim zapleczem technicznym dla organizacji i administrowania działań dla społeczeństwa. Stan budynków użyteczności publicznej w Gminie Cieszków jest niezadowalający. Większość z nich wymaga termomodernizacji, remontu czy doposażenia. Stan techniczny poszczególnych budynków publicznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Jednostki organizacyjne Gminy Cieszków.

Nazwa jednostki organizacyjnej	Adres	Stan techniczny budynku
Urząd Gminy Cieszków	ul. Grunwaldzka 41 56-330 Cieszków	Zły stan techniczny: wymaga termomodernizacji i wewnętrznego remontu, wymiany stropu i dachu oraz remontu elewacji
Gminne Centrum Kultury w Cieszkowie	ul. Gen. Władysława Sikorskiego 35 56-330 Cieszków	Zły stan techniczny: scena widowiskowa mało funkcjonalna, wyposażenie przestarzałe, kłopoty z nagłośnieniem, akustyką, nieestetyczna i zniszczona elewacja, konieczna termomodernizacja, wymagana adaptacja pomieszczeń
Gminny Ośrodek Pomocy Społeczny w Cieszkowie	Ul. Gen. Władysława Sikorskiego 35 56-330 Cieszków	Wymaga remontu, wymiany pokrycia dachowego
Publiczne Przedszkole w Cieszkowie	ul. Kolejowa 7 56-330 Cieszków	Wymaga termomodernizacji w szczególności, ocieplenia ścian, dachu, remontu kuchni i sal
Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Cieszkowie	Ul. Grunwaldzka 3 56-330 Cieszków	Wymaga termomodernizacji w szczególności ocieplenia dachu, ścian, dostosowania pewnych pomieszczeń na harcówkę i wyposażenie jej
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Pakosławsku	Pakosławsko 56-330 Cieszków	Budynek wymaga termomodernizacji
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Cieszkowie	ul. Grunwaldzka 3 56-330 Cieszków	Wymaga termomodernizacji w szczególności ocieplenia dachu, ścian i remontu wewnątrz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.cieszkow.pl

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Gmina Cieszków jest w większości podłączona do sieci wodociągowej za wyjątkiem obrębu Trzebicka Dolnego, gdzie prace nad podłączeniem są w trakcie realizacji. Długość sieci wodociągowej wynosi 60,1 km, a instalacja wykonana jest z rur PCV. Sieć wodociągowa jest własnością Gminy Cieszków i jest przez nią administrowana. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 18. Stan zwodociągowania miejscowości na terenie Gminy Cieszków.

Nazwa wodociągu	Rodzaj wodociągu	Miejscowości podłączone do wodociągu
Cieszków	grupowy	Cieszków i Biadaszka
Jankowa	grupowy	Jankowa, Trzebicko, Góry, Wężowice, Przysiółek Zwierzyniec oraz dwie wsie terenu Gm. Milicz: Tworzymirki Dolne i Górne
Ujazd	grupowy	Ujazd wraz z przysiółkiem Siemianów oraz trzy wsie gminy Milicz: Wodników Górny, Ostrowąsky i Łatkowa
Grzebielin	grupowy	Słabocin wraz z przysiółkiem Trzebielin, Dziadkowo, Karłowice, Jawor oraz jedna wieś z gminy Milicz-Gogołowice
Nowy Folwark	grupowy	Nowy Folwark, Brzezina, Guzowice i Sędraszyce
Pakosławsko	grupowy	Pakosławsko
Wodociąg zakładowy	zakładowy	Gospodarstwo rolne Władysław Brzeszczuk

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Cieszków

SIEĆ KANALIZACYJNA

Gmina Cieszków nie jest w pełni skanalizowana. Obecnie ścieki w większości usuwane są poprzez następujące urządzenia: bezodpływowe osadniki gnilne, przydomowe oczyszczalnie ścieków za wyjątkiem miejscowości Cieszków i Biadaszka, gdzie w 2012 roku wybudowano kanalizację sanitarną, a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w miejscowości Zduny (woj. Wielkopolskie). Z powodu braków w instalacji i niezachowanie odpowiednich środków ostrożności odprowadzanie ścieków może mieć negatywny wpływ na środowisko. Obecnie ścieki gromadzi się głównie w przydomowych szambach a następnie wywożone są one do oczyszczalni ścieków znajdujących się w Zdunach i Miliczu. Dostęp do sieci kanalizacyjnej sanitarnej obecnie mają jedynie miejscowości Cieszków i Biadaszka.

Dzięki realizacji projektu dofinansowanego z funduszy europejskich: „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni Baryczy” w 2013 wzrosła liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji o 30 %. Do głównych zadań przedsięwzięcia należało:

- dostosowanie gospodarki ściekowej do wymogów i standardów Unii Europejskiej,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin Milicz i Cieszków,
- poprawa usług wodno-kanalizacyjnych.

Do źródeł ścieków przemysłowych na terenie gminy należy Gorzelnia w Pakośławsku odprowadzająca ścieki poprzez osadniki do Potoku Brzezińskiego. Dużym zagrożeniem z zakresu ochrony środowiska jest również duża liczba zanieczyszczeń ściekowych z pól uprawnych w postaci związków azotu i fosforu.

Gmina Cieszków posiada dostatecznie rozwiniętą sieć wodociągową, a obecnie jest ona dostarczana przez 6 wodociągów wykorzystujących ujęcia wód podziemnych. Jednak alarmujący jest fakt, iż omawiany obszar nie jest w pełni skanalizowany. Obecnie jedynie miejscowości Cieszków i Biadaszka mają dostęp do sieci kanalizacyjnej. Taki stan faktyczny jest szczególnie alarmujący pod względem zagrożenia dla środowiska. Większość ścieków gromadzone jest w szambach a następnie wywożone do oczyszczalni ścieków znajdujących się w Zdunach i Miliczu. Bez odpowiednich zabezpieczeń i środków ostrożności zanieczyszczenia mogą mieć negatywny wpływ na środowisko, stąd konieczne jest podjęcie dalszych kroków w celu skanalizowania całej gminy, lub zachęceniu mieszkańców do budowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

3.4. Sfera środowiskowa.

Warunki przyrodnicze odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym. Dogodne warunki klimatyczne, ukształtowanie terenu, stosunki wodne, czy też dostępność surowców mineralnych i żyznych gleb prowadzą do przyspieszenia procesów gospodarczych. Społeczeństwo, stopniowo podporządkowując sobie przyrodę, zaczęło przekształcać krajobraz naturalny w krajobraz

kulturowy, tj. rolniczy, przemysłowy i miejski. Intensywny rozwój gospodarczy doprowadził do naruszenia równowagi biologicznej środowiska naturalnego. Największe zmiany w środowisku zostały spowodowane przede wszystkim przez osadnictwo, przemysł i komunikację, które równocześnie wpłynęły na wszystkie jego składniki. W związku z powyższym należy dążyć do kształtowania optymalnych, przyjaznych ekologicznie relacji człowiek a środowisko, wymagających uwzględnienia istniejących uwarunkowań ogólnych i lokalnych.

Obecnie gmina Cieszków nie wykorzystuje swojego potencjału w zakresie wykorzystania walorów przyrodniczych na cele turystyczne. Interesujące jest pod względem krajobrazowym ukształtowanie terenu, a w szczególności Wzgórza Cieszkowskie w centralnej i północno-wschodniej części gminy. Do cennych walorów środowiskowych na tym terenie należą:

- zespoły zbiorników wodnych w południowej i zachodniej części gminy,
- kompleksy łąk i lasów otaczające wymienione zbiorniki wodne- częściowo wchodzące w skład Parku Krajobrazowego Baryczy,
- zadrzewienia,
- interesująca roślinność nieleśna.

WARUNKI HYDROLOGICZNE

Znaczącym elementem środowiska naturalnego dla gminy są jej wody podziemne i powierzchniowe (zajmują 243 ha powierzchni). Do wód powierzchniowych przede wszystkim należą rowy o powierzchni około 74 ha (zajmują one 2,4 % powierzchni Gminy), wody stojące stanowią 169 ha (co stanowi 1,68% powierzchni gminy). Na omawianym obszarze nie występują wody śródlądowe. Na terenie gminy nie znajdują się duże zbiorniki wodne, jedynie w jej zachodniej i południowo-zachodniej części znajduje się kilka niewielkich zbiorników o charakterze stawów hodowlanych (łączna powierzchnia zalewu 169 ha). Obiekty te powinny zostać objęte ochroną ze względu na walory przyrodnicze flory i fauny, ale jest to utrudnione ze względu na hodowlaną funkcję stawów. Odwodnienie terenu zachodzi przy udziale prawobrzeżnego dopływu rzeki Baryczy i rzeki Orlej. W zachodniej i południowo-zachodniej części sieć cieków z przepływającą wodą stałą spływa do rzeki Orlej. Natomiast w rejonie wschodnim i południowo-wschodnim cieki i rowy melioracyjne spływają ku Baryczy. Odwodnienie na terenie gminy zachodzi poprzez cieki Czarny Potok i Rów Graniczny. Procesy hydrograficzne odbywają się również za pomocą kanału Godnowskiego i Lilków-Gądkowice.

Pod względem hydrogeologicznym gmina Cieszków należy do Regionu Wielkopolskiego i Podregionu Wielkopolsko-Śląskiego. Wody podziemne na tym terenie ukształtowane zostały poprzez poziomy wodonośne czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Woda pitna czerpana jest z utworów czwartorzędowych. W północno-wschodniej części gminy położony jest zbiornik wód podziemnych – Smoszew 309 (jest to poziom najwyższej ochrony).

SUROWCE NATURALNE

Na terenie gminy występują pokłady surowców naturalnych, eksploatowane są obecnie jedynie w dwóch kopalniach żwiru i piasku (w obrębie Trzebicka i Pakosławsko). Na terenie Gminy stwierdzono występowanie następujących złóż:

- Kruszywa naturalne piasku - Ujazd, Trzebicko, Guzowice, Dziadkowo, Pakosławsko, Góry, Grzebielin,
- Surowce ceramiki budowlanej (iły) - złoża Cieszków – Zduny,
- Złoże torfu - rejon Gogołowice, rejon Godnowo, rejon Brzezina,
- Złoże gazu - Janowo /wyeksploatowane/,
- Złoże gazu – Lelików – Chałupy gm. Milicz położone jest na granicy z gm. Cieszków /niezagospodarowane/

Głównym materiałem wydobywczym w gminie jest piasek i żwir. Złoże surowca ilastego dla potrzeb ceramiki budowlanej "Zduny - Cieszków" w kat. C1 z jakością w kat. B z przeznaczeniem do produkcji cegły pełnej jest aktualnie nieeksploatowane. Zestawienie dotyczące punktów eksploatacji jest widoczne poniżej. Gospodarcze znaczenie obecnie odgrywają surowce sypkie w postaci piasków, żwirów i pospółek, oraz surowce ilaste. W rejonie wsi Ujazd, Trzebicko, Guzowice, Dziadkowo, Pakosławsko, Góra i Grzebielin występują złoża piasków i pospółek (o nieustalonych zasobach). W rejonie wsi Ujazd występuje piasek budowlany (złoże perspektywiczne, zasoby – 0,3 mln ton). W rejonie Trzebicka Górnego zalega złoża żwirów będące przedmiotem eksploatacji odkrywkowej (zasoby – 164 tys. t). Iły i gliny tworzą złoża na terenie pomiędzy Cieszkowem i Zdunami (złoże iłów – perspektywiczne, o znaczeniu przemysłowym, nie eksploatowane; zasoby – 401 tys. t⁴).

Tabela 19 Surowce naturalne w Gminie Cieszków

L.p	Miejscowość	Kopalina	Rodzaj opracowania geologicznego	Charakter wyrob. pow. w m ² głęb. (M) INNE DANE	Uwagi
1	Ujazd	Piasek drobnoziarnisty	-	4.500/5	Zalegalizować eksploatację
2	Grzebielin	Żwir i piasek	-	100 x 120/1-8	Zalegalizować eksploatację
3	Ujazd	-	-	Zarośnięte, zalane wodą	-

⁴ Program ochrony środowiska dla Gminy Cieszków, 2004 rok.

4	Ujazd	-	-	zarośnięte	Samoczynnie zrekultywować
5	Trzebicko	Piasek budowlany	-	-	Aktualnie eksploatowane
6	Cieszków	Iły i gliny	Centralny Urząd Geolog nr Dec. KZK//012/M/4872/ z dn. 1984.11.22	39.000/4,5-9,8	Złoże: Zduny-Cieszków aktualnie nieeksploatow.
7	Brzezina	-	-	zarośnięte	Samoczynnie zrekultywow.
8	Rakłowice	-	-	zrekultywowane	Samoczynnie zarośnięte
9	Dziadkowo	-	-	zarośnięte	Samoczynnie zarośnięte
10	Dziadkowo	-	-	zarośnięte	Samoczynnie zarośnięte
11	Dziadkowo	-	-	zarośnięte	-
12	Biadaszka	-	-	Byłe wysypisko-częściowo zrekultyw.	-
13	Trzebicko	Piasek dla celów budowlanych i dróg	Uprosz. dok. Geolog. W kat. C1 złoża krusz. Natur. Nr Dec. 24/98 z dn. 16.04.98	19,431/2,2-8,7	Koncesja nr 11E/98
14	Ujazd	Piasek	Uprosz. Dok. Geolog. W kat C1 złoża krusz. Natur. „Ujazd” nr Dec. 56/97 z dn. 24.11.97	6,961/2,c2-5,2	Koncesja nr 7/E/98
15	Pakosławsko	Piasek i żwir	-	-	eksploatowane

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cieszków.

Gmina Cieszków posiada naturalne surowce jednak w większości są one nieeksploatowane. Obecnie gospodarczo wykorzystywane są piaski, żwiry, pospółki oraz surowce ilaste. Zagospodarowanie nie eksploatowanych złóż mogłoby znacząco poprawić sytuację omawianego terenu. Uruchomienie wydobywania dałoby pracę wielu ludziom, co miałoby przełożenie na zmniejszenie bezrobocia.

GLEBY

Na terenie Gminy Cieszków występują gleby murszowe i murszowate (organiczne) w północnej i północno-zachodniej części, a miejscowo również glejowe i glejowo-opadowe, a także gleby płowe. Przeważają gleby o niskich klasach z dominacją klasy IV (33,0% gruntów ornych i 62,5% użytków zielonych), ale pojawia się także duży udział klas gorszych. Jedynym miejscem, w którym występują lepsze gleby położone jest na wschód od Cieszkowa, gdzie znajduje się podłoże klasy III (16,0% gruntów ornych i 6,1% użytków zielonych). Z uwagi na powyższe uwarunkowania – walory przestrzeni rolniczej są małe (niższe niż przeciętne dla kraju). 80 % areалу użytków rolnych to gleby kompleksów żytnych dobrych i słabych.

Mimo nie najlepszych warunków glebowych pod uprawę – rolnictwo odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Pod względem użytkowania terenu przeważa przestrzeń rolnicza– 54,8% powierzchni (33,8% lasy, 11,4% pozostałe tereny a w tym 7,6% obszary zainwestowane). Potencjałem w tym zakresie są dotacje dla rolników, a także dobre warunki środowiskowe– zwłaszcza biorąc pod uwagę czystość powietrza i brak dużych przedsiębiorstw zajmujących się przemysłem, które by oddziaływały negatywnie na jakość powietrza. Szansą dla rozwoju tego obszaru byłyby także uprawy ekologiczne. Zwiększa się świadomość społeczna pod względem zdrowego odżywiania, a co za tym idzie wzrasta zapotrzebowanie na ekologiczną żywność.

WARUNKI KLIMATYCZNE

Tabela 20. Warunki klimatyczne

Średni opad roczny	550-600 mm
- suma średnia opadów dla półrocza letniego	<400 mm – suma przeciętna dla lipca – 85 mm, stycznia <40 mm
- suma przeciętna dla lipca	– 85 mm, dla stycznia <40 mm
Okres wegetacyjny	210-217 dni
Ilość dni z przymrozkami	105-118
Ilość dni mroźnych	30-50 dni
Długość zalegania pokrywy śnieżnej	50-60 dni
Ustępnienie	Średnioroczne- 1600h (najwyższy poziom spośród gmin dolnego śląska)>3700 MJm ⁻² Półrocza letniego – 1100 h, 2800 MJm ⁻² Półrocza chłodnego – 450-470 h, < 825 MJm ⁻² Czerwca - > 220 h > 575 MJm ⁻²
Temperatury średnie wieloletnie	Średnioroczna 7,5 °C Lipca 18 °C Stycznia -2 °C Kwietnia 7 °C Października 8 °C
Średnia roczna wilgotność względna	81%
Liczba dni z burzą	Powyżej 22
Liczba dni z mgłą	Powyżej 50 (najwyższy poziom w województwie)
Klimatyczny bilans wodny	Od 0 do -20 mm, w półroczu letnim od -40 do -60 mm; w półroczu zimowym od +80 do +100 mm; gmina należy do najsuchszych rejonów województwa
Wiatr	dominujący kierunek – W (22%) i NW (16%); znaczący jest też

	udział wiatrów południowo-zachodnich; najmniejszy udział mają wiatry z kierunku N; latem dominują wiatry północno-zachodnie a zimą południowo-zachodnie; średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 3,0 m/sec; udział ciszy wynosi <10% a wiatrów o prędkościach energetycznych >40% ($\geq 4,0 - 15,0$ m/sec).

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Cieszków, 2004.

Na tle innych gmin województwa dolnośląskiego Cieszków wyróżnia się dużym poziomem nasłonecznienia. Ponadto dla omawianego obszaru występuje duży udział dni z występującymi mgłami, co wiąże się z silnie rozwiniętą siecią hydrograficzną pobliskiej Doliny Baryczy oraz doliny Śląskiego Rowu. Wskazania dotyczące bilansu wodnego i opadów wskazują na suchość klimatu, co może mieć negatywny wpływ na uprawy rolne.

JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Gmina Cieszków wraz z powiatem milickim nie bierze istotnego udziału w sumie zanieczyszczeń powietrza województwa dolnośląskiego. Poziom zanieczyszczenia powietrza w powiecie milickim jest niski. Stężenie dwutlenku siarki dla Cieszkowa wynosiło $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i jest to poziom dużo niższy od wyznaczonych limitów bezpieczeństwa. Poziom stężenia dwutlenku azotu kształtuje się w Cieszkowie na poziomie $11 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (średnia roczna)- w porównaniu do pozostałych wymienionych miejscowości powiatu poziomy są dość wyrównane i nie wahają się znacząco. Są to poziomy dużo poniżej dopuszczalnego poziomu rocznego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Tabela 21. Wyniki pomiarów pasywnych dwutlenku siarki w strefie dolnośląskiej w 2013 r. w powiecie milickim (wybrane miejscowości) – pomiary wskaźnikowe.

L.p	Miejscowość	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Średnia w sez. grzewczym $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Średnia w sez. pozagrzewczym $\mu\text{g}/\text{m}^3$
1	Bartniki	7	10	3
2	Cieszków-Waryńskiego	5	7	3
3	Sułów-Szkolna	7	10	3
4	Milicz-Kopernika	4	6	2
5	Krośnice	5	7	4

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim w 2013 roku.

Tabela 22. Poziom stężeń średniorocznych i sezonowych dwutlenku azotu w powiecie milickim, w wybranych miejscowościach.

L.p	Miejscowość	Średnia roczna $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Średnia w sez. grzewczym $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Średnia w sez. pozagrzewczym $\mu\text{g}/\text{m}^3$
1	Bartniki	11	15	6
2	Cieszków-Waryńskiego	11	15	6

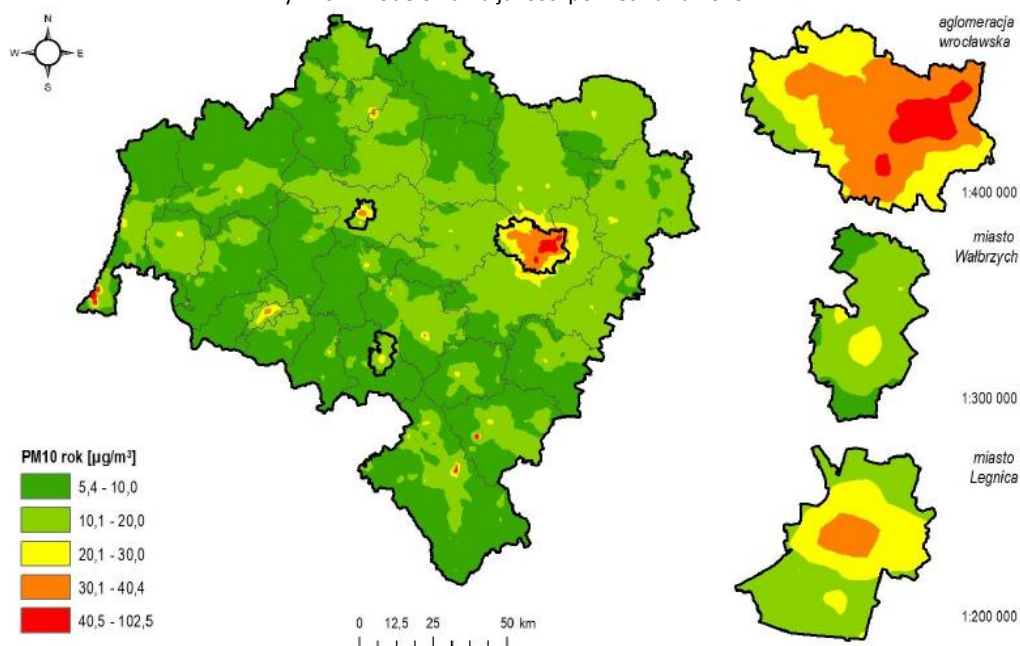
3	Sułów-Szkolna	13	16	7
4	Milicz-Kopernika	13	16	8
5	Krośnice	13	15	7

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim w 2013 roku.

W powiecie milickim nie ma stałych stacji monitoringu powietrza, stąd trudny jest do określenia poziom jakości powietrza w gminie Cieszków. Na ocenę jakości powietrza wpływa także poziom pyłu zawieszonego PM₁₀, który składa się z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu, będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (np. benzo/a/piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Pył PM₁₀ zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc. Poziom dopuszczalny dla stężenia średniodobowego wynosi 50 µg/m³ i może być przekraczany nie więcej niż 35 dni w ciągu roku. Poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego wynosi 40 µg/m³, a poziom alarmowy 200 µg/m³.

Jak pokazuje mapa z rozkładem liczby dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀ na terenie województwa dolnośląskiego w powiecie milickim na terenie gminy Cieszków nie następują przekroczenia poziomu dopuszczalnego (poziom dopuszczalny do 35 dni). W obszarze całego powiatu milickiego włącznie z gminą Cieszków nie nastąpiło przekroczenie normy dla stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w 2015 r.

Rysunek 15. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM₁₀ na terenie woj. Dolnośląskiego na podstawie wyników modelowania jakości powietrza za 2015.

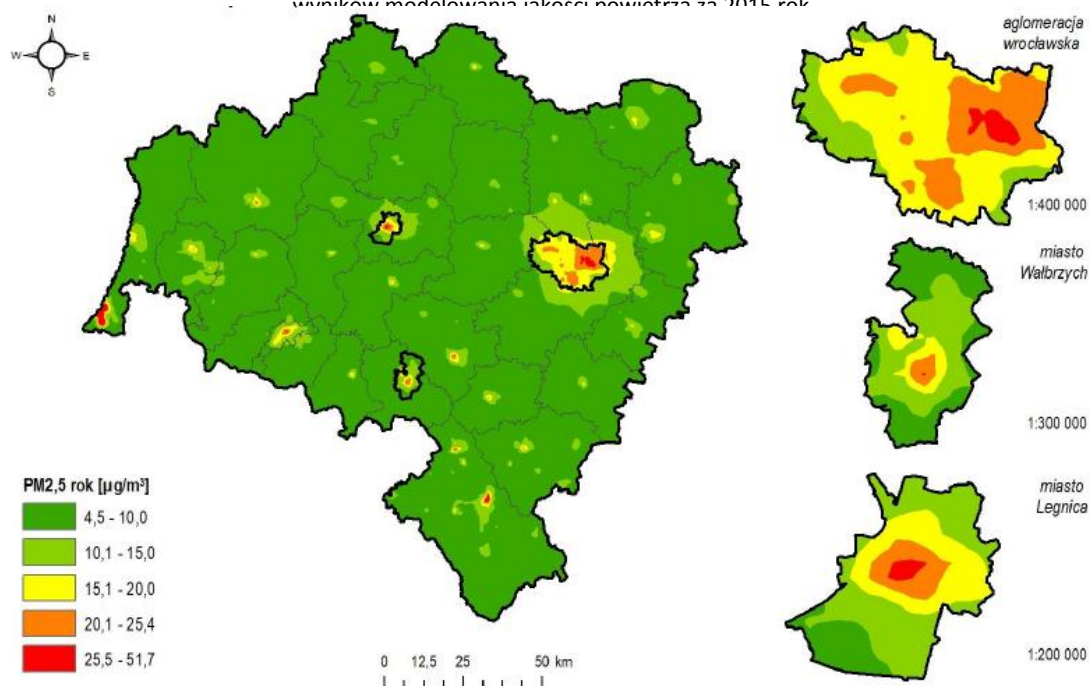
Źródło: Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2015 r.

Istotnym czynnikiem decydującym o jakości powietrza jest również poziom pyłu zawieszonego PM2.5. Poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2.5 ze względu na ochronę zdrowia ludzi ocenia się w odniesieniu do:

- średniorocznego poziomu dopuszczalnego – 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, którego termin osiągnięcia mija w 2015 r.,
- średniorocznego poziomu docelowego – 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, którego termin osiągnięcia minął w 2010 r.
- pułapu stężenia ekspozycji – 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, którego termin osiągnięcia mija w 2015 r. (norma dla kraju, miast > 100 000 mieszkańców oraz aglomeracji). Ocenę dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji dokonuje się osobno dla każdego miasta i aglomeracji, poprzez porównanie wskaźnika średniego narażenia (WŚN) właściwego dla danego miasta i aglomeracji z pułapem stężenia ekspozycji.

Jak widać na poniższym zestawieniu rozkładu stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM2.5 na terenie powiatu milickiego stężenie jest niskie (dane za 2015 rok). Tym samym jakość powietrza pozwala na przebywanie na powietrzu w dowolnie długim okresie czasu.

Rysunek 16. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM2.5 na terenie woj. Dolnośląskiego na podstawie wyników modelowania jakości powietrza za 2015 rok

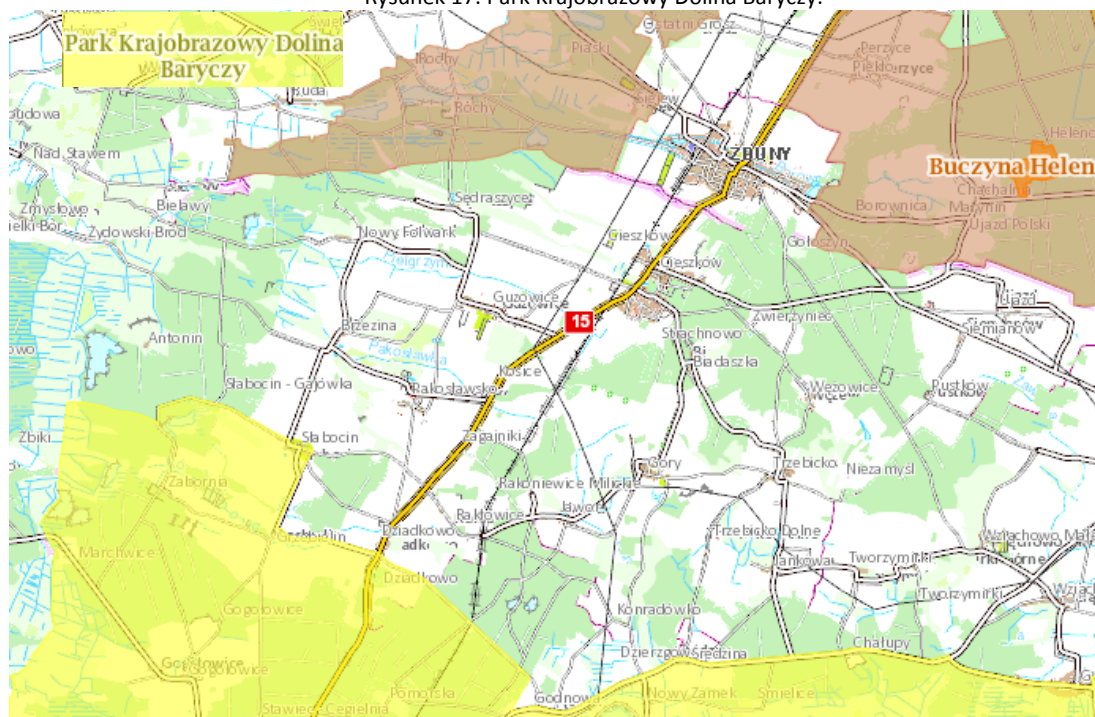
Źródło: Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2015 r.

OBSZARY CHRONIONE

W południowo-zachodniej części gminy przebiega fragment Parku Krajobrazowego „Doliny Baryczy” (obszar węzłowy oznaczony symbolem 18M- obszar milicki). Wymieniony obszar chroniony obejmuje częściowo miejscowości Zabornia, Grzebielin i Dziadkowo w obrębie gminy Cieszków.

Rysunek 17. Park Krajobrazowy Dolina Baryczy.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Na obszarze Gminy Cieszków znajdują się trzy Obszary Natury 2000:

- Obszar Natura 2000 – Chłodnia w Cieszkowie, powierzchnia 18,54 ha, KOD PLH020001
- Obszar Natura 2000 – Dolina Baryczy, kod PLB020001,
- Obszar Natura 2000- Ostoja nad Baryczą, kod PLH020041

Ciekawym pod względem fauny jest obszar Chłodni w Cieszkowie – jest to obszerna, ceglana piwnica lodowa położona w lesie. Wcześniej pomieszczenie to służyło jako spiżarnia pałacu cieszkowskiego. Obecnie pałac już nie istnieje, a pozostałości upodobały sobie nietoperze. Jest to jedno z trzech największych schronień nietoperzy na terenie Dolnego Śląska. Każdą zimę w „chłodni” spędza ok. 200 osobników. Walory tego miejsca związane są z różnorodnością gatunków nietoperzy tu występujących. Jest to schronienie dla nocków dużych, nocków Natterera, nocków rudych, mroczków późnych, gacków brunatnych, gacków szarych i mopków.

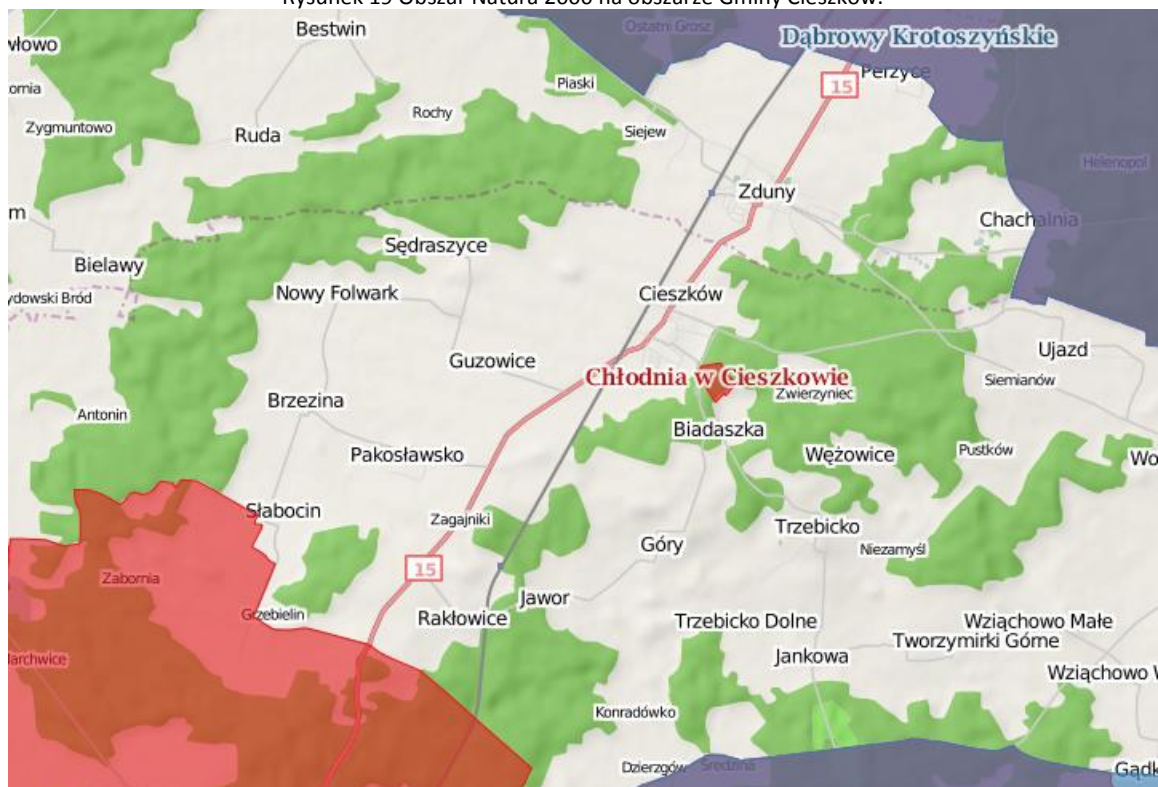
Rysunek 18 Gacek brunatny (po lewej) i gacek szary (po prawej).

Źródło: <http://obszary.natura2000.pl/index.php?dzial=2&kat=9>

Rysunek 19 Obszar Natura 2000 na obszarze Gminy Cieszków.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Na obszarze Gminy Cieszków, w zachodniej części, występują także powierzchnie leśne będące pod ochroną na podstawie art. 15 „Ustawy o lasach” z dnia 28. 09. 1991 r. Są to wilgotne siedliska leśne, bagienne i lasy występujące wzdłuż cieków wodnych. Z uwagi na ochronę powierzchni lasów wodochronnych w dużej mierze ograniczona jest produkcja leśna, a gospodarka tych powierzchni podporządkowana jest ochronie walorów środowiskowych. Obszar ten podlega regulacjom zawartym w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie zasad i trybu uznawania lasów za ochronne i zasad prowadzenia gospodarki leśnej z dnia 06. 09. 1992 r.

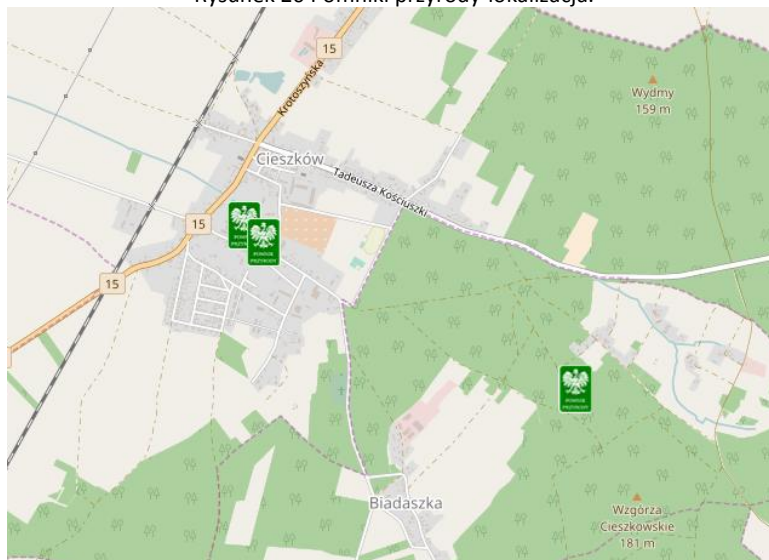
Ponadto na omawianym obszarze występują lasy stanowiące ostoje zwierząt i podlegające zapisom z art. 15 „Ustawy o lasach”. Ochronie podlega przede wszystkim siedlisko bociana czarnego w obrębie Wężowic. Szczegółowe zasady ochrony tych lasów określa rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów naturalnych i Leśnictwa w sprawie zasad i trybu uznawania lasów za ochronne i zasad prowadzenia gospodarki leśnej z dnia 06.09.1992 r.

Na obszarze gminy ochronie podlegają również pomniki przyrody. Podlegają one ochronie indywidualnej zgodnie z art.13.1 „Ustawy o ochronie przyrody”

- Dąb szypułkowy- Cieszków, południowo– wschodnia część parku, od strony ul. Grunwaldzkiej, wł. Urząd Gminy Cieszków, podstawa prawna: Rejestr Nr 222, Decyzja 11/79 z dnia 11.12.1979 r.

- Platan klonolistny- Cieszków, południowo-wschodnia część parku, od strony ul. Grunwaldzkiej, wł. Urząd Gminy Cieszków, podstawa prawna: Rejestr Nr 221, Decyzja 10/79 z dnia 11.12.1979 r,
- Dąb szypułkowy - Zwierzyniec, 400 m. od osady w oddz. 13 w kierunku południowo-wschodnim w pobliżu wiaty przy szlaku turystycznym, wł. Nadleśnictwo Milicz, podstawa prawna: Rejestr Nr 98, Decyzja 18/66 z dnia 28.02.1966 r.

Rysunek 20 Pomniki przyrody-lokalizacja.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Ochronie podlegają również stanowiska ochrony roślin i zwierząt zgodnie z art. 27.1. „Ustawy o ochronie przyrody” oraz Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995 r. Pod względem walorów przyrodniczych najcenniejsze zasoby znajdują się w granicach ochrony Parku Krajobrazowego „Doliny Baryczy” (ochrona roślin w 114 stanowiskach, co prezentuje tabela poniżej). Na stawie Brzozowym można zaobserwować ciekawy gatunek wodnych salwii pływających (*Spirodela* – *Salvinietum Natans*).

Tabela 23 Udokumentowane stanowiska roślin chronionych na terenie gminy Cieszków

L.p.	Nazwa gatunku	Liczba stanowisk
1	Barwinek pospolity- <i>Vinca minor</i> L.	4
2	Bluszcz pospolity – <i>Hedera helix</i> L	5
3	Cis pospolity – <i>Taxus baccata</i> L	1
4	Grąźel żółty – <i>Nuphar lutea</i> (L.) Sibth	1
5	Jarząb szwedzki – <i>Sorbus intermedia</i> (Ehrh.) Pers	1
6	Kalina koralowa – <i>Viburnum opulus</i> L.	7
7	Kocanki piaskowe – <i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench	6
8	Konwalia majowa – <i>Convallaria majalis</i> L.	17

9	Kopytnik pospolity – <i>Asarum europaeum</i> L.	1
10	Kruszyna pospolita – <i>Frangula alnus</i> Mill	49
11	Orlik pospolity – <i>Aquilegia vulgaris</i> L.	3
12	Paprotka zwyczajna – <i>Polypodium vulgare</i> L	1
13	Pierwiosnka wyniosła – <i>Primula elatior</i> (L.) Grufb	1
14	Porzeczka czarna – <i>Ribes nigrum</i> L.	2
15	Płucnica islandzka – <i>Cetraria islandica</i> (L.) Ach.	1
16	Salwinia pływająca – <i>Salvinia natans</i>	1
17	Sromotnik bezwstydnny – <i>Phallus impudicus</i> L. ex Pers.	5
18	Storczyk szerokolistny – <i>Dactylorhiza majalis</i> (Reich.) P.B Hunt et Summerhayes	3
19	Śnieżyczka przebiśnieg – <i>Galanthus nivalis</i> L.	1
20	Widłak goździsty – <i>Lycopodium clavatum</i> L	4
	RAZEM	114

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cieszków zatwierdzone
Uchwałą Rady Gminy Cieszków XIII/83/2000 z dnia 09.03.2000

Występują również stanowiska zwierząt chronionych i rzadko występujących do których należą:

- Bąk (*Botaurus stellaris*),
- Bocian czarny (*Ciconia nigra*), stanowisko ze strefą ochronną,
- Bocian biały (*Ciconia ciconia*),
- Łabędź niemy (*Cygnus olor*),
- Żuraw (*Grus grus*),
- Remiz (*Remiz pendulinus*),
- Derkacz (*Crex crex*),
- Nocek duży (*Myotis myotis*),
- Gacek brunatny (*Plecotus auritus*)

Ponadto na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących gatunków chronionych:

- 14 gatunków bezkręgowców: najczęściej – *Bombus* spp. – 4 stanowiska i *C. granulatus* – 4 stanowiska),
- 109 gatunków lęgowych ptaków (69 z nich to gatunki dość liczne i pospolite, 40 pozostałych to gatunki rzadkie lub występujące na terenie gminy w pojedynczych parach). Dodatkowo w kompleksie leśnym znajduje się gniazdo orla bielika (bardzo rzadki gatunek),

- 5 gatunków nietoperzy: cztery kolonie nocka dużego (łącznie ok. 30 osobników), cztery kolonie gacka brunatnego (łącznie około 25 osobników), schronienie dzienne jednego samca gatunku mroczek późny. Ponadto przy użyciu wykrywacza ultradźwięków stwierdzono występowanie borowca wielkiego i nocka rudego.

3.5. Sfera gospodarcza.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Obecnie sfera gospodarcza gminy Cieszków stoi na słabym poziomie pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 wyniosła ogółem 372, a w 2015 - 369. Wskaźnik przedsiębiorczości w 2015 r. w Gminie Cieszków jest niższy niż średnia przyjęta w powiecie milickim oraz w województwie dolnośląskim. W 2015 roku na 10 tys. mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym przypadało bowiem 1256 podmioty gospodarcze, wpisane do rejestru REGON, z kolei w powiecie milickim wskaźnik ten wynosił 1552.

Tabela 24 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.

	Powiat	Gmina
Ogółem:	3566	369
W tym w sektorze rolniczym:	122	13
W tym w sektorze przemysłowym:	320	34
W tym w sektorze budowlanym:	475	77
Osoby fizyczne prowadzące działalność gosp.	728	682
Na 10 tys. ludności.		

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.stat.gov.pl

Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 r.

	Gmina	Powiat
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	372	3593
Sektor publiczny ogółem	8	107
Sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6	72
Sektor prywatny ogółem	356	3455
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	315	2725
Sektor prywatny – spółki handlowe	7	126
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	25
sektor prywatny - spółdzielnie	2	16
Sektor prywatny	0	14

sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	15	151

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.stat.gov.pl

Zdecydowanie przeważają drobne podmioty gospodarcze o zatrudnieniu do kilku osób i są to przeważnie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Do spółek handlowych należy tylko 8 podmiotów. Biorąc pod uwagę branże w gminie Cieszków przede wszystkim dominuje handel (118 podmiotów – najwyższy wynik), a także działalności związane z robotami budowlanymi (76 podmiotów). Dominują także usługi – 53 podmioty (działy S i T, N, M, L, K). Dobrze rozwinięta jest sieć sklepów, gdzie 92 mieszkańców przypada na 1 placówkę handlową (średnio w województwie 90,1 a w powiecie 94,6)⁵. Są to jednak małe punkty o średnim zatrudnieniu 1,3 (w województwie dolnośląskim średnio zatrudnianych jest w sklepach 2,5 osoby).

Gmina Cieszków jest terenem mało atrakcyjnym pod względem inwestycji i rozwoju gospodarczego z uwagi na to, iż między innymi warunki przyrodnicze tych terenów nie sprzyjają intensywnemu gospodarowaniu. Struktura użytkowania terenów kształtuje się w następujący sposób:

- 54,8% przestrzeń rolnicza
- 33,8% lasy
- 11,4% pozostałe tereny, a w tym 7,6% terenów zainwestowanych

Tabela 26. Podmioty gospodarcze z podziałem na sekcje PKD.

Dział	Ilość podmiotów gospodarczych
Sekcja A- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	30
Sekcja D- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
Sekcja E- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja F- Obiekty budowlane i roboty budowlane	76
Sekcja G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	118
Sekcja H- transport i gospodarka magazynowa	27
Sekcja I- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Cieszków,

Sekcja J- INFORMACJA I KOMUNIKACJA	8
Sekcja K- działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
Sekcja L- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3
Sekcja M- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16
Sekcja N- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11
Sekcja O- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4
Sekcja P- edukacja	9
Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10
Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa, Gosp. Domowe zatrudniające pracowników, gosp. Dom. Produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	18

Źródło: dane GUS.

Sytuację gospodarczą Gminy Cieszków obrazuje również wskaźnik – dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł, który wynosi 3360 zł (dane GUS – 2015). Dla powiatu wartość ta oscyluje w okolicach 3887 zł. Dochody własne stanowiły w dochodach ogółem budżetu gminy 34,2 %, a udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 37,6 %. Wartość powyższych wskazań sygnalizuje konieczność podjęcia działań mających na celu pobudzenie aktywności w zakresie inwestycji i przedsiębiorczości, by dorównać wartościom dla powiatu milickiego. Niskie wpływy do budżetu Gminy to również problem z ograniczonymi środkami na działalność inwestycyjną.

Poziom przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach gminy prezentuje tabela poniżej. W celu porównania sytuacji w poszczególnych jednostkach strukturalnych, w każdej z nich przeanalizowano liczbę podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w CEIDG, przypadających na 100 mieszkańców uwzględniając liczbę ludności danego obszaru. Najwięcej przedsiębiorstw zlokalizowanych jest w Cieszkowie. Ma to związek z największą liczbą ludności na tym obszarze, a tereny gęściej zaludnione generują potrzebę powstawania w szczególności punktów handlowych i usługowych.

Tabela 27. Przedsiębiorczość na terenie Gminy Cieszków – na podstawie wpisów z CEIDG.

Obszar	Ilość przedsiębiorstw	Współczynnik ilości zarejestrowanych podmiotów CEIDG na 100 osób
Ujazd	6	1,99
Wężowice	6	8,57
Zwierzyniec	4	6,45
Biadaszka	7	7,69
Trzebicko	9	4,21
Jankowa	12	9,60
Góry	6	2,49
Dziadkowo	12	4,29
Grzebielin	3	5,17
Słabocin	9	9,28
Jawor	3	5,56
Rakłowice	6	4,23
Pakosławsko	11	3,32
Brzezina	6	5
Nowy Folwark	2	2,44
Guzowiec	18	6,12
Sędraszyce	2	2,30
Cieszków	147	7,16

Źródło: opracowanie B-expert sp. z o.o.

TURYSTYKA

W Gminie Cieszków występuje słabo rozwinięta baza noclegowa. Nie występują obiekty noclegowe skategoryzowane. Oferta noclegowa ogranicza się do kilku następujących obiektów:

- „U Bartka – smażalnia ryb i łowisko” Średzina – Gmina Cieszków, Nowy Zamek – Średzina, 56-300 Milicz,
- „Dom Światła Tęczy” – Jawor, Gmina Cieszków, 56-330, Jawor, Jawor-Kolonia 13, 26-341 Jawor-Kolonia
- „VOGT”, pod Guzowicami, Gmina Cieszków

Turystyka nie odgrywa gospodarczej roli na tym terenie. Jednak występują tu walory przyrodniczo-krajobrazowe o takim właśnie potencjale. Na obszarze Gminy występują również zabytkowe obiekty, który mogłyby przyciągać turystów z całej Polski, ale ich zły stan techniczny i brak promocji, a także słaba infrastruktura powoduje, iż nie są one często odwiedzane. Duża ilość terenów leśnych, pól uprawnych generuje także potencjał na stworzenie warunków do rozwijania agroturystyki.

ROLNICTWO

Na gospodarczą sferę Gminy Cieszków wpływa również rolnictwo mimo ograniczonej przestrzeni do uprawy. Dominuje uprawa roślin, ale rozwija się również hodowla trzody chlewnej i bydła rogatego (w mniejszym stopniu drób). Pod względem upraw przeważają zboża (77% areалу zasiewów), a w tym żyta (24% zasiewów). Znaczenie ma również hodowla ryb w występujących na terenie gminy stawach.

Rolnictwo prawie całkowicie należy do sektora prywatnego. Grunty i obiekty po byłym PGR w Cieszkowie zostały przejęte przez Agencję Nieruchomości Rolnej i w dużej części zasoby te zostały rozdysponowane. Na wymienionym obszarze powstały obecnie przedsiębiorstwa produkcyjno-usługowe powiązane z gospodarką rolną⁶:

- VERA – AGRA sp. z o.o., Guzowice 14, 56-330 Cieszków
- Ekovit sp. z o.o. w Słabocinie
- Gospodarstwo Rolne Moczłowski
- Gospodarstwo Rolne Świtła

Działalność związana z rolnictwem jest mocno rozdrobniona, a średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 8,9 ha. Duży odsetek gospodarstw rolnych to takie o powierzchni od 1-5 ha i stanowią one 56% gospodarstw indywidualnych w ogólnej liczbie (co stanowi 13% użytków rolnych). Większe gospodarstwa rolne o areale powyżej 15 ha stanowią tylko 15% liczby gospodarstw, a pod względem przestrzennym zajmują one około 55% przestrzeni rolniczej. Powyższa sytuacja wymusza na właścicielach gospodarstw konieczność poszukiwania dodatkowego zarobku z uwagi na niską towarowość, stąd pojawienie się drobnych przedsiębiorstw usługowych lub produkcyjnych. Do najważniejszych zakładów należą:

- Zakład Kamieniarski i Przeróbki Kamienia
- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „Kratpol”
- „Itel” Marcin Dudek (oddział)
- „Błazutycz Paweł. Cięcie i wyrób oklein meblowych”, Cieszków
- Tartak Planson, Biadaszka

Na terenie gminy obecnie funkcjonuje jedna stacja paliw i powstało kilka placówek gastronomicznych. Znajdują się również tutaj zakłady rzemieślnicze obejmujące branże: ogólnobudowlaną, transportową, mechaniki pojazdowej, mechaniczno-naprawczą, stolarską, weterynaryjną, poligraficzną, szewską, szklarską, oraz leśną.

Rolnictwo w gminie odgrywa istotną rolę głównie ze względu na to, iż przestrzeń przeznaczona na ten cel zajmuje większą część omawianej powierzchni – jednak przez rozdrobnienie gospodarstw

---

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cieszków,

rolnych osoby zajmujące się uprawą często nie mogą sobie pozwolić na zajęcie się tylko tym rodzajem działalności i zakładają drobne zakłady usługowe. Szansą na poprawę sytuacji jest przekwalifikowanie się drobnych gospodarstw na ekologiczne. Coraz większa świadomość w kwestii żywienia stwarza zapotrzebowanie na żywność wolną od sztucznych nawozów.

3.6. Analiza SWOT Gminy Cieszków

Analiza SWOT jest to metoda, która charakteryzuje podmioty, instytucje w kategoriach uwarunkowań, które to mają największy wpływ na rozwój. Badanie to polega na identyfikacji silnych i słabych stron, a także na rozpoznaniu szans i zagrożeń występujących w najbliższym otoczeniu. Silne i słabe strony są wewnętrznymi czynnikami, a szanse i zagrożenia zewnętrznymi.

Tabela 28. Analiza SWOT.

Mocne Strony	Słabe Strony
• Czyste środowisko naturalne (niskie stężenie pyłów zawieszonych, niskie stężenie dwutlenku siarki i azotu) • Wystarczająca ilość placówek edukacyjnych • Położenie gminy w bliskim sąsiedztwie aglomeracji wrocławskiej • Sprawnie funkcjonujący Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie • Dobrze funkcjonująca administracja samorządowa, • Dostateczna ilość świetlic wiejskich • Stosunkowo duży udział zasobów leśnych • Rozwinięte drobne usługi i handel • Układ urbanistyczny dawnego miasta XIII, XVIII-XX w • Posiadanie budynków użyteczności publicznej: Gminne Centrum Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, 12 świetlic wiejskich • Walory przyrodnicze: gmina położona jest częściowo na obszarze 3 obszarów	• Duże bezrobocie (w 2015 r bezrobocie rejestrowane wyniosło w gminie Cieszków – 14,3%, wyższe niż w woj. Dolnośląskim – 8,5%, a także wyższe niż dla powiatu milickiego -12%) • Niewystarczająca infrastruktura sportowa • Przeciętne wynagrodzenie brutto mieszkańca gminy Cieszków jest niższe niż te notowane dla woj. dolnośląskiego, co świadczy pośrednio o problemie związanym z ubóstwem • Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy – brak obiektów noclegowych • Mała aktywność gospodarcza, w większości małe podmioty zatrudniające do 2 osób • Niewystarczająca infrastruktura • Słabo wykorzystane walory przyrodnicze gminy do promocji miasta i rozwoju turystyki • Niewystarczająca sieć kanalizacji • Drogi w złym stanie technicznym • Brak dużych zakładów pracy • Duża liczba osób dojeżdżających do pracy do innych gmin w strukturze mieszkańców • Brak punktów opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki),

Natura 2000 • Duża ilość zabytkowych obiektów • Gmina posiada sieć telekomunikacyjną, dostęp do Internetu • Gmina posiada sieć wodociągową • Brak uciążliwego hałasu i przemysłu • Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury • Sieć gazowa w gminie • Bogata flora i fauna chroniona	• Brak ścieżek rowerowych • Mała liczba podmiotów gospodarczych • Zabytki słabo wykorzystywane do promocji turystycznej gminy • Niedostateczna infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa • Niewystarczająca oferta kulturalna i aktywizująca mieszkańców • znaczny odsetek dachów pokrytych azbestem • niedostatecznie rozwinięte formy aktywności gospodarczej • brak środków finansowych na rozwijanie edukacji na terenie gminy • Brak podmiotu wspierającego turystykę i przedsiębiorczość • Słaba konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw oraz małe zróżnicowanie gospodarki lokalnej • brak nowych obiektów użyteczności publicznej • starzenie się społeczeństwa • niski stan bezpieczeństwa- drogi i chodniki w złym stanie • niski poziom aktywności obywatelskiej społeczeństwa • zbyt mało form aktywności dla osób starszych • brak miejsc do spędzania czasu wolnego przez osoby starsze
Szanse	Zagrożenia
• Pozyskanie funduszy UE na rewitalizację zdegradowanych części gminy • Rozwijanie turystyki i agroturystyki • Działania na rzecz włączenia społecznego i aktywizacji gospodarczej,	• Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia (powodujący ubożenie społeczności gminy i emigrację ludności) • Brak środków finansowych na naprawę dróg gminnych • Brak pomocy w postaci środków zewnętrznych

• Wykorzystanie potencjału turystycznego • Nieskażone środowisko przemysłem • Stworzenie dogodnych warunków do osiedlania się na terenie gminy Cieszków • Aktywizacja społeczna mieszkańców • Rozwój pozaszkolnych form edukacji i kształcenia zawodowego i pozyskanie środków zewnętrznych na ten cel • Wykorzystanie istniejących organizacji społecznych jako organizatorów życia kulturalnego i sportowego • Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	• Spadek przyrostu naturalnego • Migracja ludności w poszukiwaniu pracy • Niewystarczające warunki rozwoju dla dzieci i młodzieży • Zaniedbanie i degradacja dziedzictwa kulturowego, • Pogłębienie się problemu społecznego związanego z ubóstwem • Dalsze obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy • Wzrost zjawiska patologii społecznej i wykluczenia społecznego

Źródło: opracowanie B-expert sp. z o.o.

4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

4.1. Metodologia

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” obszar zdegradowany jest to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego przyjęto metodologię opartą o wskaźniki negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Poszczególne wskaźniki zostały dobrane odpowiednio do specyfiki gminy jak również w sposób pozwalający na porównanie poszczególnych jednostek strukturalnych poddanych diagnozie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) gospodarczej– w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) środowiskowej– w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) przestrzenno-funkcjonalnej– w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) technicznej– w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

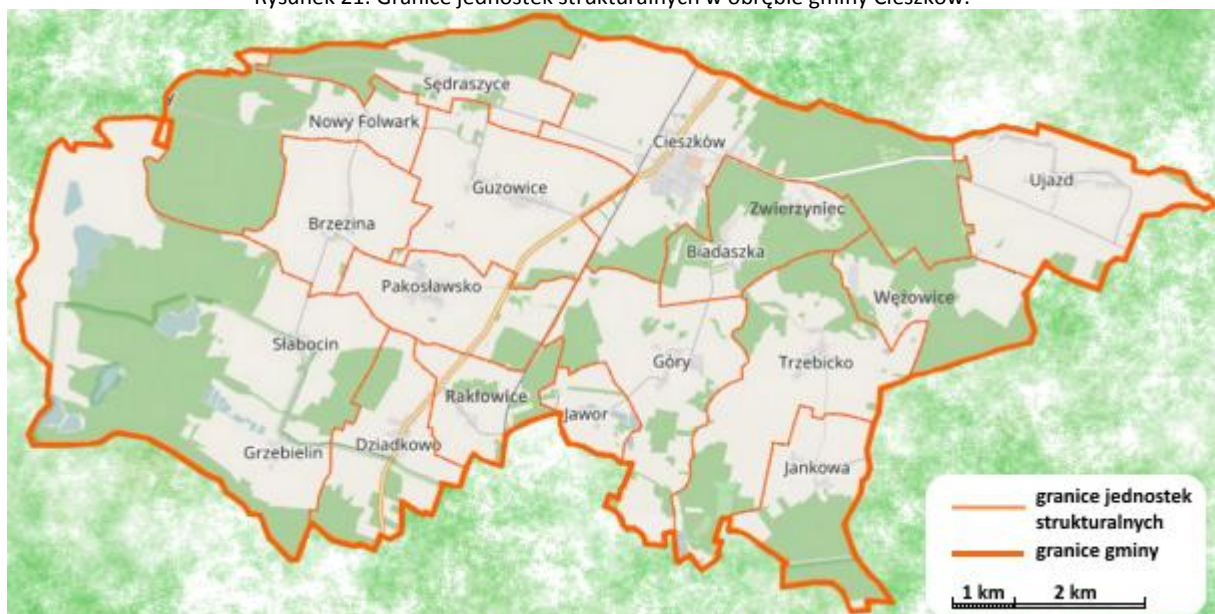
Przeprowadzoną identyfikację stanu kryzysowego realizowano w następujących etapach:

- I. Wyznaczenie **jednostek strukturalnych (JS)**, które zostaną poddane diagnozie. Podstawowym założeniem na jakim oparto podział gminy było wykorzystanie jednostek pomocniczych. Warunkiem koniecznym była możliwość uzyskania i wyodrębnienia wystarczającej ilości danych statystycznych dla każdej z jednostek.

- II. Zebranie danych statystycznych jak również wyników badania ankietowego i przeprowadzenie analizy wskaźnikowej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Analiza dotyczyła przede wszystkim sfery społecznej, jednak zgodnie z przyjętymi założeniami zebrano i przeanalizowano również informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Jako punkt odniesienia przyjęto wartość średnią dla gminy Cieszków w odniesieniu do każdego ze wskaźników. Analiza wskaźnikowa została dodatkowo uzupełniona o metodologię opisową.
- III. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który zgodnie z Wytycznymi nie przekracza 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy oraz zaplanowano działania rewitalizacyjne pozwalające na wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego.

Powierzchnia Gminy Cieszków wynosi 100,64 km² a liczba mieszkańców w 2016 roku wynosiła 4703 osoby⁷. Obszar gminy podzielony jest na 18 sołectw. Na potrzeby opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji połączono w jedną jednostkę strukturalną sołectwa Grzebielin i Słabocin oraz Zwierzyniec i Biadąszkę. Dla uproszczenia w nazwie jednostki strukturalnej wymieniono nazwę tylko jednego z sołectw, odpowiednio Słabocin i Biadąszka. Lokalizację poszczególnych sołectw oraz ich granice jednostek strukturalnych podanych analizie przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 21. Granice jednostek strukturalnych w obrębie gminy Cieszków.

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.openstreetmap.org

Każda z jednostek strukturalnych została scharakteryzowana pod kątem podstawowych danych demograficznych i przestrzennych. Poniższe dane stanowiły podstawę do wyliczenia uśrednionych wskaźników wykorzystywanych w diagnozie obszaru zdegradowanego.

⁷ dane Urzędu Gminy w Cieszkowie, stan na 31.12.2016

Tabela 29. Podstawowe dane jednostek strukturalnych.

Nazwa	Liczba mieszkańców	Procent mieszkańców gminy	Powierzchnia	Procent powierzchni gminy
	os.	%	km ²	%
Ujazd	305	6,5	6,09	6,0
Wężowice	66	1,4	4,03	4,0
Biadaszka	153	3,3	4,08	4,1
Trzebicko	214	4,6	7,69	7,6
Jankowa	125	2,7	4,05	4,0
Góry	241	5,1	6,51	6,5
Dziadkowo	280	6,0	4,39	4,4
Słabocin	155	3,3	20,91	20,8
Jawor	54	1,1	1,46	1,5
Rakłowice	142	3,0	2,66	2,6
Pakośławsko	331	7,0	4,04	4,0
Brzezina	120	2,6	4,17	4,1
Nowy Folwark	82	1,7	6,78	6,7
Guzowice	294	6,3	6,45	6,4
Sędraszyce	87	1,8	4,59	4,6
Cieszków	2054	43,7	12,73	12,6
Suma	4703	100,0	100,64	100,0

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków.

Na etapie doboru odpowiednich wskaźników kierowano się następującymi zasadami:

- poprawnością metodologiczną- wskaźnik powinien opisywać w sposób czytelny i przejrzysty dany problem, powinien być łatwy w odbiorze przez czytelnika, łatwo weryfikowalny, powinien również różnicować przestrzeń Gminy i być skonstruowany zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi.
- poprawnością przestrzenną - wskaźnik powinien zostać odniesiony do jednostki mniejszej niż Gmina, w tym przypadku jednostek strukturalnych.

Tabela 30. Lista wskaźników zastosowanych w diagnozie obszaru zdegradowanego.

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych
SFERA SPOŁECZNA		
Gęstość zaludnienia	os./km ²	Urząd Gminy Cieszków
Depopulacja	%/rok	Urząd Gminy Cieszków
Wskaźnik obciążenia demograficznego	%	Urząd Gminy Cieszków
Bezrobocie	%	Powiatowy Urząd Pracy
Pomoc społeczna z tytułu ubóstwa	szt./100 os.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Mieszkania socjalne i komunalne	szt./100 os.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Pomoc społeczna z tytułu niepełnosprawności	szt./100 os.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Pomoc społeczna z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	szt./100 os.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Pomoc społeczna z tytułu ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	szt./100 os.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Niebieskie karty	szt./100 os.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Uczestnictwo w wyborach	%	Urząd Gminy Cieszków
Wyniki egzaminu gimnazjalnego	%	Publiczne Gimnazjum w Cieszkowie

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA		
Dostępność obiektów społeczno-kulturalnych	szt./ 100 os.	Urząd Gminy Cieszków
Dostępność placów zabaw	szt./ 100 os.	Urząd Gminy Cieszków
Liczba zdarzeń drogowych	szt./ 100 os.	Powiatowa Komenda Policji
SFERA TECHNICZNA		
Liczba zabytków	szt./km ²	Urząd Gminy Cieszków
Budynki i obiekty wymagające odnowy	szt./km ²	Ankiety i spotkania konsultacyjne
SFERA GOSPODARCZA		
Liczba przedsiębiorców	szt./100 os.	CEIDG

Źródło: opracowanie B-expert sp. z o.o.

4.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, czyli kumulację negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną. Spośród wszystkich jednostek strukturalnych poddanych diagnozie sześć charakteryzowało się nasileniem problemów społecznych. Z pośród tych jednostek jako obszar zdegradowany zakwalifikowano te jednostki dla których dodatkowo zidentyfikowano problem w przynajmniej jednej z pozostałych sfer. Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Cieszków w sferze społecznej posłużyły wskaźniki prezentujące gęstość zaludnienia, depopulację, wskaźnik obciążenia demograficznego, bezrobocie, pomoc społeczną z tytułu ubóstwa, mieszkania socjalne i komunalne, pomoc społeczną z tytułu niepełnosprawności, pomoc społeczną z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niebieskie karty, uczestnictwo w wyborach oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego. Analiza danych statystycznych z poszczególnych sołectw wykazała, iż w 6 jednostkach strukturalnych zidentyfikowano więcej niż połowę problemów. Są to Ujazd, Dziadkowo, Pakosławsko, Brzezina, Guzowice i Cieszków.

Rysunek 22. Matryca problemów zdiagnozowanych w sferze społecznej.

[illegible]

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej wzięto pod uwagę dostępność obiektów społeczno-kulturalnych, placów zabaw oraz liczbę zdarzeń drogowych przypadających na 100 osób. Ponad połowę problemów w tej sferze dostrzeżono w miejscowościach: Ujazd, Cieszków i Dziadkowo. W sferze technicznej wskaźnikiem była liczba zabytków oraz liczba obiektów i budynków wymagających odnowy. Jako obszary problemowe w sferze technicznej wybrano Cieszków oraz Brzezinę, ponieważ jako jedyne cechują się zidentyfikowanym deficytem w odniesieniu do obydwu wskaźników. Sfera gospodarcza została zaprezentowana poprzez liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 osób. W odniesieniu do liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG najgorzej w gminie wypadają jednostki strukturalne: Sędraszyce, Nowy Folwark, Góry i Ujazd. Sfera środowiskowa nie wpłynęła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego, gdyż na terenie Gminy Cieszków nie zdiagnozowano obszarów o nasileniu problemów z nią związanych.

Analiza wszystkich sfer pozwoliła wykazać, że najwięcej problemów występuje na terenie jednostek strukturalnych: Ujazd, Dziadkowo, Brzezina oraz Cieszków i to właśnie te sołectwa będą stanowić obszar zdegradowany Gminy Cieszków.

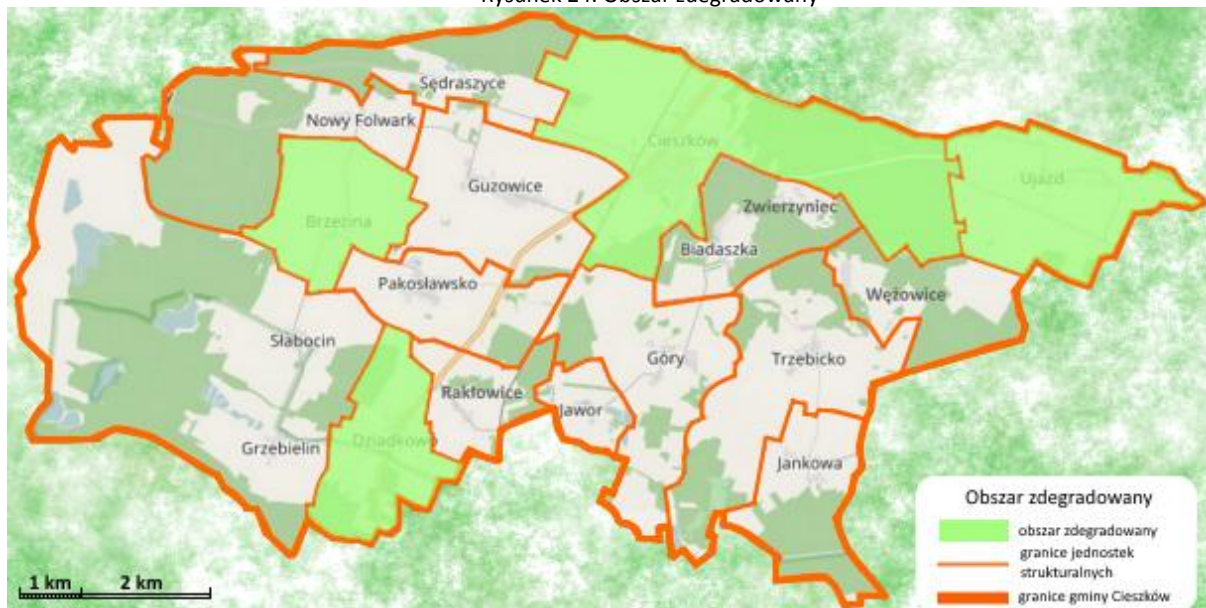
Rysunek 23. Obszar zdegradowany.

Jednostka strukturalna	Sfera społeczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera gospodarcza	Obszar zdegradowany
Ujazd					
Wężowice					
Biadaszka					
Trzebicko					
Jankowa					
Góry					
Dziadkowo					
Słabocin					
Jawor					
Rakłowice					
Pakosławsko					
Brzezina					
Nowy Folwark					
Guzowice					
Sędraszyce					
Cieszków					

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o

Na wyznaczonym obszarze zdegradowanym mieszka 2759 osób, czyli 58,6% ludności gminy. Obszar zajmuje powierzchnię 2737,56 ha, co stanowi 27,2 % powierzchni gminy. Na poniższej mapie przedstawiono jednostki strukturalne wchodzące w skład obszaru zdegradowanego.

Rysunek 24. Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.openstreetmap.org

4.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja przyczyni się do wyeliminowania problemów oddziałujących na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Terenom zostaną przywrócone lub nadane nowe funkcje społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Wszystkie inwestycje w infrastrukturę społeczną i techniczną tworzą materialną bazę, stanowiącą potencjalny fundament dla rozwoju kapitału społecznego gmin, a w perspektywie długoterminowej mogą wyraźnie wesprzeć rozwój społeczno– ekonomiczny tych obszarów oraz wpłynąć na wzrost ich konkurencyjności.

W celu wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się przesłankami wynikającymi z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz zapisami z Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 takimi jak:

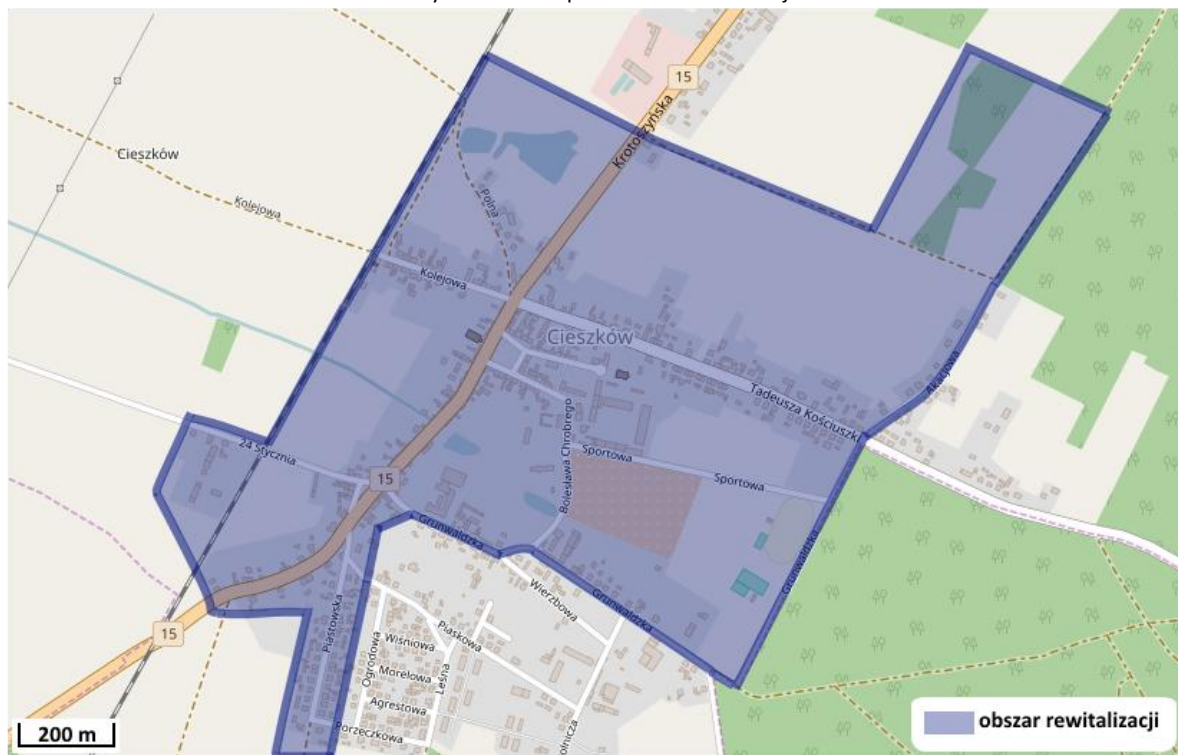
- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk,
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego,
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W związku z faktem, iż wyznaczony w diagnozie obszar zdegradowany nie może zostać w całości objęty rewitalizacją, dokonano jego delimitacji kierując się znaczeniem poszczególnych jednostek na dalszy rozwój gminy. Z pośród wszystkich jednostek strukturalnych, które zostały

zaliczone do obszarów zdegradowanych największe znaczenie dla mieszkańców gminy ma miejscowość Cieszków, ponieważ jest to obszar zamieszkały przez ponad 40% mieszkańców gminy. Ponadto Cieszków ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, bowiem stanowi główny punkt koncentracji zarówno sfery gospodarczej jak i społecznej gminy. Miejscowość ta jest miejscem spotkań wszystkich mieszkańców gminy. Ze względu na fakt, iż Cieszków zamieszkuje ponad 40% populacji gminy granice obszaru rewitalizacji zostały wyznaczone w oparciu o lokalizację obiektów wymagających odnowy oraz uwarunkowania społeczne i funkcjonalne w obrębie miejscowości.

Zasadniczo Cieszków można podzielić na dwie części nieco odmienne pod względem technicznym i funkcjonalnym – południową i północną. Północny obszar Cieszkowa obejmuje starszą zabudowę mieszkaniową (większość zabudowań w złym stanie technicznym) wraz z zlokalizowanymi na tym terenie budynkami użyteczności publicznej i przestrzeniami publicznymi. Jest to teren gęsto zaludniony i o strategicznym charakterze dla gminy. Przestrzeń ta jest ważna dla mieszkańców pod względem użytkowym i funkcjonalnym. W tej części zlokalizowane są również mieszkania socjalne, które wymagają modernizacji i remontów. Południowa strefa Cieszkowa obejmuje nowszą zabudowę mieszkaniową i wielorodzinną, gdzie budynki są w stosunkowo dobrym stanie. Biorąc pod uwagę koncentrację problemów na danym terenie do rewitalizacji wybrano część północną Cieszkowa przedstawioną na poniższej mapie. Wyznaczony obszar rewitalizacji ma powierzchnię 126,45 ha, co stanowi ok. 1,3 % powierzchni gminy. Obszar rewitalizacji jest zamieszkały przez 1372 osób, co stanowi 29,1 % ludności całej gminy Cieszków.

Rysunek 25. Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie B-Expert sp. z o.o. na podstawie www.openstreetmap.org

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Wizja, zgodnie z definicją jest wyrazem aspiracji społecznych i wyobrażeń przyszłości określających: rangę, atrakcyjność, efekty wykorzystania atutów i szans rozwojowych oraz eliminację problemów i zagrożeń. Wizja powinna określić ton przyszłych celów. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji) to:

Gmina Cieszków jako miejsce przyjazne wszystkim mieszkańcom z atrakcyjną i funkcjonalną przestrzenią publiczną o dużym potencjale gospodarczym.

Realizacja działań zaplanowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Cieszków na lata 2017-2022 pozwoli na przeciwdziałanie sytuacji kryzysowej zdiagnozowanej na obszarze rewitalizacji i przyczyni się do zrównoważonego rozwoju całej gminy. Po zakończeniu procesu rewitalizacji gmina stanie się miejscem bardziej atrakcyjnym dla mieszkańców i inwestorów. Lokalna społeczność będzie działać wspólnie dla dalszego rozwoju i organizacji życia publicznego. Efektywna realizacja projektów rewitalizacyjnych zawierających działania naprawcze na obszarze zdegradowanym wpłynie na odbudowanie więzi międzyludzkich, minimalizację zjawiska wykluczenia społecznego, zwiększenie przedsiębiorczości i poprawę funkcjonalności publicznej przestrzeni. Prowadzona na terenie gminy działalność społeczna i kulturalna będzie w większym stopniu dostosowana do potrzeb lokalnej społeczności. Poprawie ulegnie ładu przestrzenny w gminie oraz zwiększy się wykorzystanie lokalnych zasobów kulturowych oraz przyrodniczych na rzecz rozwoju gospodarczego.

6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

W ogólnym ujęciu rewitalizacja to wszelkie przedsięwzięcia na rzecz trwałego wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej. Obszar problemowy wynika w tym przypadku ze społecznych aspektów (np. związanych z niską jakością życia, ubóstwem, wykluczeniem społecznym, problemami na rynku pracy, niskim poziomem edukacji, przestępczością, niskim poziomem aktywności i aspiracji społecznych) przy równoczesnym występowaniu problemów związanych ze zdegradowaną przestrzenią lub niekorzystnym stanem środowiska, ewentualnie niskim stanem rozwoju gospodarczego, czy niedorozwojem infrastruktury technicznej. Działania rewitalizacyjne są nakierowane w szczególności na obszary, które oprócz występujących problemów społecznych borykają się z innymi niekorzystnymi sytuacjami występującymi w codziennym życiu mieszkańców. Niniejsze cele wynikają, więc z zdiagnozowanych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy Cieszków.

Rysunek 27 Cele rewitalizacji.

Źródło: opracowanie B-expert sp. z o.o.

Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przywrócenie atrakcyjności przestrzeni publicznych i poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych, publicznych, oraz

Dbłość o odpowiedni stan techniczny infrastruktury publicznej jest jednym z ważniejszych aspektów warunkujących jakość życia na danym terenie. Dbanie o odpowiedni stan infrastruktury technicznej powinno być zatem priorytetowym działaniem w procesie rewitalizacji Gminy Cieszków. By poprawić atrakcyjność przestrzeni publicznych między innymi konieczna jest przebudowa dróg, remont i termomodernizacja budynków publicznych, remont i termomodernizacja budynków komunalnych i mieszkalnych na obszarze zdegradowanym.

Aktualnie budynek szkoły i przedszkola jest w niedostatecznym stanie technicznym, wymaga poprawy efektywności energetycznej. Ponadto na potrzeby rozwijania aktywności najmłodszych mieszkańców gminy potrzebne są pomieszczenia, które będą dostępne na potrzeby zgrupowania harcerzy.

Poczucie bezpieczeństwa jest bezpośrednim czynnikiem wpływającym na ocenę jakości życia na danym terenie. Stąd istotne są działania nakierowane na zwiększenie bezpieczeństwa na drogach, czy bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Budynek OSP w Cieszkowie wymaga remontu i rozbudowy, by odzyskać pełną funkcjonalność dla służb ratowniczych. Ponadto istotnym problemem jest zły stan dróg, co pośrednio wpływa na ilość kolizji drogowych.

Niezbędne jest także stworzenie bezpłatnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych celem nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych. Mieszkańcy obszaru wrażliwego powinni mieć zapewniony dostęp do wysokiej jakości infrastruktury publicznej.

Kierunki działania:

- poprawa funkcjonalności budynków użyteczności publicznej: LISTA B, projekty: 5, 6,
- poprawa warunków mieszkaniowych w lokalach socjalnych: Lista B, projekty 4, 8
- poprawa bezpieczeństwa na drogach gminnych: Lista B, projekty nr 1,2,3
- zwiększenie funkcjonalności budynków użyteczności publicznych związanych z ochroną przeciwpożarową: Lista B, projekt nr 9
- przebudowa dróg: Lista B, projekty nr 1,2,3
- uporządkowanie zieleni: LISTA B: projekt nr 7
- poprawa warunków kształcenia dzieci i młodzieży: Lista B, projekty: 5, 6, 14,
- zmiana funkcjonalności budynków na potrzeby nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych: Lista A, projekty 1,2,3

Cel szczegółowy 2: Niwelowanie występujących na obszarze zdegradowanym patologii społecznych oraz ograniczanie wykluczenia społecznego poprzez aktywizację i integrację społeczności

Północna część Cieszkowa jest obszarem koncentracji negatywnych zjawisk (między innymi ubóstwa, wykluczenia społecznego, przestępczości, kolizji drogowych, depopulacji, niskiego poziomu edukacji). Istotnym problemem na obszarze zdegradowanym jest wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych. Konieczne są działania aktywizacyjne i integracyjne dla tej grupy mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem przystosowania przestrzeni publicznych do ich potrzeb. Istnieje zatem zapotrzebowanie na realizację działań mających na celu nie tylko aktywizację zawodową, ale również działań w zakresie aktywnej integracji społecznej. Działania należy ukierunkować na redukcję patologii społecznych i wykluczenia społecznego oraz na podniesienie poziomu partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej mieszkańców obszaru wrażliwego. Potrzebne są zarówno działania budujące aktywną integrację społeczną, ale również edukacyjne dążące do uświadomienia mieszkańcom ich roli w społeczeństwie, istoty partycypacji społecznej oraz znaczenia udziału w życiu społeczności lokalnej. Pobudzanie aktywności obywatelskiej wpływa pozytywnie na zrównoważony rozwój regionu poprzez większe zaangażowanie w działania lokalne, które mają wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców. Ma to istotny wpływ na niwelowanie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji.

W celu aktywizacji i integracji społecznej warto równolegle przeprowadzać działania edukacyjne związane z istotą tych zjawisk, oraz mających na celu włączenie społeczne. Niezbędne jest zachęcanie mieszkańców do podejmowania wszelkich inicjatyw społecznych, które docelowo będą mieć pozytywny wpływ na rozwój gminy i poprawę jakości życia na tym terenie. W tym celu działania te powinny być wspierane poprzez organizacje pozarządowe, które mogą nakierować mieszkańców na konkretne działania aktywizacyjne.

Istotnym punktem w ramach wzmacniania kapitału społecznego jest również zadbanie o wysoką jakość edukacji. Konieczne są dodatkowe szkolenia, warsztaty przeznaczone dla dzieci i młodzieży, które będą dopasowane do kluczowych kompetencji na rynku pracy.

Kierunki działania:

- stworzenie odpowiedniej infrastruktury do prowadzenia działań mających na celu zniwelowanie wykluczenia społecznego oraz podniesienie poziomu partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej mieszkańców, LISTA A: Projekty 1,2,3 , LISTA B: Projekty 11,12, 13,14,15, 16, 17,18, 19,20, 21, 22, 23, 24, 25,26
- zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, LISTA A: Projekty: 3, 16, 18, 19
- aktywizacja i integracja osób starszych, LISTA A: Projekty 1,2,3, LISTA B: 17,18,19,20 24,25

- rozwój partycypacji społecznej, LISTA B: Projekty 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17,18,19
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych. LISTA B: Projekty 26,27, 18,20,
- wzrost jakości edukacji: LISTA B, Projekty: 21,22

Cel szczegółowy 3: Wzrost potencjału turystycznego, sportowo-rekreacyjnego i aktywności społecznej dzięki zwiększeniu dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej.

Gmina Cieszków posiada niewykorzystany potencjał turystyczny. Sprzyjające walory przyrodnicze, bogata flora i fauna, czyste powietrze i środowisko nie skażone ciężkim przemysłem stanowią idealne podłoże do rozwijania aktywnej turystyki czy agroturystyki. Na uwagę w szczególności zasługuje część gminy, przez którą przebiega Park Krajobrazowy „Doliny Baryczy”, a także obszar chroniony – Chłodnia Cieszkowa (interesujące gatunki nietoperzy). Duże znaczenie dla tego aspektu mają również planowane do rewitalizacji obiekty zabytkowe: park, rynek, dawne glinianki (zagospodarowanie terenu danych glinianek na zalew wraz z infrastrukturą sportową i rekreacyjną) czy Kościół pod wezwaniem Chrystusa Króla - odnowa tych interesujących atrakcji z pewnością wpłynie pozytywnie na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru zdegradowanego. Ponadto istotnym aspektem jest również rozwijanie wszelkich form aktywności wśród mieszkańców także w zakresie oferty sportowo-rekreacyjnej promującej zdrowy styl życia. Lepsza oferta kulturalna, rekreacyjna i sportowa to podwyższenie komfortu dla mieszkańców i przyciągnięcie turystów do gminy. Konieczne są również celowe działania dopasowane do potrzeb dzieci, młodzieży i osób starszych, a także niepełnosprawnych.

Głównymi przedsięwzięciami niwelującymi problem związany z brakiem wysokiej jakości przestrzeni publicznej nakierowanej na włączenie i integrację społeczną jest rewitalizacja zabytkowego rynku i parku w Cieszkowie. Dla niniejszego celu istotna jest również przebudowa budynku plebani na Świątlicę Parafialną na potrzeby rozwijania różnych form aktywności społecznej seniorów i młodzieży.

Kierunki działania:

- utworzenie nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, LISTA B: Projekty 11, 12, 17
- poprawa funkcjonalności ośrodka kultury: Lista B: Projekty 13, 15
- wzbogacenie oferty kulturalnej sprzyjającej włączeniu społecznemu: Lista B: Projekty 17, 19, 23, 24
- ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów i przestrzeni zabytkowych: LISTA A: Projekty 1,2,3, LISTA B: Projekt 10
- wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców: Lista B: Projekt 23

7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

LISTA A

L.p	Nazwa projektu	Nazwa Wnioskodawcy	Opis skrócony problemu do rozwiązania	Opis prac do wykonania	Cel	Miejsce realizacji projektu	Okres realizacji	Szacowana wartość projektu	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	Rewitalizacja zabytkowego parku w Cieszkowie	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Przedsięwzięcie niweluje problem związany z brakiem wysokiej jakości przestrzeni publicznej nakierowanej na włączenie i integrację społeczną	Utworzenie alejek, nasadzenie zieleni, instalacja małej architektury	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru w Cieszkowie w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym poprzez odnowę zabytkowego parku w Cieszkowie.	Cieszków,	2018-2020	500 000 zł	<u>Produkty:</u> -powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: -liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych <u>Rezultaty:</u> - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w projekcie/programie
2	Rewitalizacja zabytkowego rynku w Cieszkowie	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Przywrócenie funkcji reprezentacyjnej centrum miasta (zabytkowy rynek), stworzenie przestrzeni publicznej najwyższej jakości	Wymiana nawierzchni, instalacja elementów małej architektury, nasadzenie zieleni	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru w Cieszkowie w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	Cieszków	2018-2022	2 000 000	<u>Produktu:</u> -liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych -liczba obiektów zabytkowych objętych pracami remontowymi

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

					poprzez odnowę zabytkowego ryнку w Cieszkowie				Rezultatu: -Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją
3	Przebudowa budynku plebani przy ulicy Waryńskiego na Świetlicę Parafialną dla seniorów i młodzieży	Gmina Cieszków/Parafia Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Zmiana funkcjonalności budynku plebani na świetlicę dla seniorów i młodzieży, podjęcie działań integracyjnych i aktywizacyjnych dla młodzieży i seniorów.	Remont elewacji zewnątrznej budynku, wymiana stolarki drewnianej i okiennej	Zmiana funkcjonalności budynku na potrzeby integracyjne i aktywizacyjne dla osób starszych i młodzieży, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznej,	Cieszków	2018- 2019	300 000 zł	Produktu: -liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych, -liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych

8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

LISTA B

L.p	Nazwa projektu	Nazwa Wnioskodawcy	Opis skrócony problemu do rozwiązania	Opis prac do wykonania	Miejsce realizacji projektu	Okres realizacji	Szacowana wartość projektu
1	Przebudowa ulicy Polnej wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Wymiana nawierzchni, instalacja urządzeń małej architektury, nasadzenia zieleni	Cieszków, ulica Polna	2019-2022	470 000 zł
2	Przebudowa łącznika ciągu pieszo-rowerowego między ulicą Waryńskiego i Chrobrego	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej związanej z poprawą atrakcyjności dla turystów	Wymiana nawierzchni z kostki granitowej, instalacja urządzeń małej architektury, instalacja tablic informacyjnych	między ulicą Waryńskiego i Chrobrego w Cieszkowie	2017-2020	150 000 zł
3	Przebudowa ulicy Chrobrego wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Wymiana nawierzchni, instalacja i wykonanie małej architektury, nasadzenie zieleni, wymiana chodników, prace w zakresie kanalizacji deszczowej	Ulica Chrobrego, Cieszków	2019-2021	1 200 000 zł
4	Remont budynku komunalnego z lokalami socjalnymi	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Zły stan techniczny budynku komunalnego, niska jakość życia i mieszkania	Wymiana konstrukcji dachowej, pokrycia, remont klatki schodowej	Cieszków	2018-2020	400 000 zł
5	Remont i	Gmina	Poprawa efektywności	-wykonanie ocieplenia ścian i	Cieszków	2018-2020	300 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

	termomodernizacja Publicznego Przedszkola w Cieszkowie	Cieszków/organi zacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	energetycznej budynku użyteczności publicznej	stropu, remont kuchni i sal			
6	Termomodernizacja kompleksu szkolnego w Cieszkowie	Gmina Cieszków/organi zacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa efektywności energetycznej budynku użyteczności publicznej	-ocieplenie ścian i stropów, -remont sieci CO, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	Cieszków	2018-2020	2 000 000 zł
7	Pielęgnacja drzew oraz przebudowa nawierzchni i rowów na Alei Sportowej	Gmina Cieszków/organi zacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa estetyki okolic alei sportowej, rewitalizacja obszaru zdegradowanego, wzrost dostępu do wysokiej jakości przestrzeni publicznej	-nasadzenie drzew i zieleni niskiej, oczyszczenie rowów, pielęgnacja starych drzew	Cieszków	2020-2022	300 000 zł
8	Rewitalizacja budynków mieszkalnych	Gmina Cieszków/organi zacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	-poprawa bezpieczeństwa budynków mieszkalnych, poprawa jakości zamieszkania	-prace remontowe nad elewacją zewnętrzną, pokrycie dachu, wymiana stolarki drewnianej i okiennej	Cieszków	2018-2022	1 000 000zł
9	Przebudowa i rozbudowa budynku OSP w Cieszkowie	Gmina Cieszków/organi zacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	-poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, -poprawa funkcjonalności budynku użyteczności publicznej -dostosowanie do wymogów technicznych,	Prace remontowe nad elewacją zewnętrzną, wymiana dachu, stolarki drewnianej i okiennej, rozbudowa powierzchni garaży, utworzenie zaplecza kulturalnego i socjalnego (świetlica ratownicza), dostosowanie do wymogów	Cieszków	2018-2020	1 200 000zł
10	Rewitalizacja Kościoła pw.	Gmina Cieszków/Parafi	Poprawa warunków kultuwowania wiary	Remont elewacji zewnętrznej, pokrycie dachu, montaż stolarki	Cieszków	2018-2020	2 000 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

	Chrystusa Króla	a/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty		drewnianej i okiennej, wymiana stropu, renowacja wnętrza			
11	Przebudowa i przywrócenie funkcjonalności stadionu sportowego w Cieszkowie poprzez rozwinięcie oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa funkcjonalności stadionu, wzrost dostępności do wysokiej jakości przestrzeni publicznych, niwelowanie problemów związanych z wykluczeniem społecznym poprzez działania aktywizujące mieszkańców	Zagospodarowanie terenu małą architekturą, przebudowa widowni	Cieszków	2018-2020	200 000zł
12	Przebudowa i unowocześnienie sceny widowiskowej na stadionie w Cieszkowie	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa funkcjonalności stadionu, wzrost dostępności do wysokiej jakości przestrzeni publicznych, niwelowanie problemów związanych z wykluczeniem społecznym poprzez działania aktywizujące mieszkańców	Prace budowlano-remontowe, zakup wyposażenia, rozbudowa	Cieszków	2018-2022	200 000zł
13	Przebudowa i unowocześnienie sceny widowiskowej w Gminnym Centrum Kultury	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa funkcjonalności działalności Gminnego Centrum Kultury, stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznej, zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez działania aktywizacyjne.	Prace remontowo-budowlane, zakup wyposażenia	Cieszków	2018-2022	200 000 zł
14	Adaptacja pomieszczeń Szkoły Podstawowej na	Gmina Cieszków/organizacje	Poprawa funkcjonalności wybranych pomieszczeń szkoły, by służyły dzieciom i	Prace remontowe, zakup wyposażenia. Będzie to pomieszczenie przystosowane na	Cieszków	2017-2018	350 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

	Harcówkę	pozarządowe i inne uprawnione podmioty	młodzieży z zastępu harcerzy	potrzeby harcerzy i młodzieży, służyć będzie do zbiórek i w celu przygotowania do wypraw, spotkań, imprez kulturalnych i zajęć			
15	Przebudowa obiektu Gminnego Centrum Kultury	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa efektywności energetycznej budynku, a także estetyki i użyteczności publicznej. Konieczna jest poprawa funkcjonalności budynków z uwagi na konieczność poszerzenia oferty kulturalnej i dążenia do realizacji działań związanych z integracją i aktywizacją mieszkańców.	Ocieplenie ścian i stropu, wykonanie elewacji,	Cieszków	2018-2020	600 000 zł
16	Przebudowa budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Poprawa efektywności energetycznej budynku, a także estetyki i użyteczności publicznej	Wymiana dachu, odwodnienie terenu	Cieszków	2018-2022	55 000 zł
17	Adaptacja i zagospodarowanie terenu dawnych glinianek oraz terenów przyległych	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Obszar dotychczasowo słabo zagospodarowany i zdegradowany, utracił funkcję użyteczności na cele kulturalne, turystyczne, społeczne, rekreacyjne	Adaptacja i zagospodarowanie terenu na kompleks sportowo-rekreacyjny i edukacyjny- wykonanie zalewu, oraz wyposażenie w infrastrukturę (place zabaw, barka, ścieżki edukacyjne, pomosty itp.).	Cieszków	2018-2022	2 000 000 zł
18	Zwiększenie samozatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy w Gminie	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Projekt obejmuje m.in. doradztwo oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej dla osób	-doradztwo, szkolenia	Obszar gminy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.	2018-2022	400 000 zł

CIESZKÓW ODRÓDZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

	Cieszków		powyżej 30 roku życia pozostające bez zatrudnienia znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy z obszaru rewitalizacji. Efektem realizacji projektu będzie zwiększenie samozatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości oraz stworzenie nowych miejsc pracy, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego oraz zniwelowania stopy bezrobocia, która jest głównym problemem dotyczącym mieszkańców obszaru przeznaczonego do rewitalizacji.				
19	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych w Gminie Cieszków	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	Projekt ma na celu zwiększenie środowiskowych usług społecznych, w tym opiekuńczych i wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz wsparcie pieczy zastępczej na obszarze rewitalizacji. Efektem realizacji projektu będzie zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych dla mieszkańców obszaru	-usługi społeczne	Obszar gminy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.	2018-2022	300 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

			rewitalizacji. Przede wszystkim projekt pozytywnie wpłynie na jakość życia rodzin zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym.				
20	Edukacja osób starszych z terenu gminy Cieszków	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	W ramach projektu przewiduje się realizację zajęć edukacyjnych z zakresu różnych dziedzin (m.in. prawo, gospodarka, zdrowie, informatyka w tym profilaktyka zdrowotna, sport, turystyka, nowe technologie, języki obce) dla osób starszych z obszaru rewitalizacji. Efektem realizacji projektu będzie wsparcie osób starszych z obszaru rewitalizacji i tym samym zwiększenie jakości ich życia.	-zajęcia aktywizacyjne,	Obszar gminy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.	2018-2022	200 000 zł
21	Projekty dla szkół podstawowych w Gminie Cieszków	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	W ramach projektu przewiduje się realizację projektów szkolnych. Działania obejmą m.in. dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, warsztaty oraz zakup nowoczesnego wyposażenia i materiałów dydaktycznych. Efektem realizacji projektu będzie zwiększenie jakości edukacji na obszarach	-zajęcia edukacyjne	Obszar gminy z szczególnym uwzględnieniem dzieci z Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Cieszkowie	2018-2022	400 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

			rewitalizacji				
22	Projekty dla przedszkoli w Gminie Cieszków	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty	W ramach projektu przewiduje się realizację działań edukacyjnych dla uczniów przedszkola i szkoły podstawowej w Cieszkowie. Działania obejmą m.in. dodatkowe zajęcia z języka angielskiego oraz zakup nowoczesnego wyposażenia i materiałów dydaktycznych. Efektem realizacji projektu będzie zwiększenie jakości edukacji na obszarach rewitalizacji.	-zajęcia edukacyjne i integracyjne		2018-2022	250 000 zł
23	Edukacja ekologiczna-organizacja Festiwalu Ekologicznego	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty, Gminne Centrum Kultury w Cieszkowie	Organizacja imprezy spowodowana jest troską o środowisko i jego ochroną, lepszym gospodarowaniem zasobami ziemi i powstrzymaniem mnożenia się szkodliwych obszarów działalności ludzkiej. Efektem ekologicznym będzie przede wszystkim zwiększenie wiedzy, świadomości oraz odpowiedzialność za przyrodę. Nabywanie zdrowych nawyków i przekazywanie ich innym, zachęcanie dzieci i młodzieży do czystości środowiska, w którym żyjemy. Realizacja	1.Warsztaty „Recykling śmieci” – wiek uczestnika 10-12 lat 2.Konkurs plastyczny „Owady – milion gatunków” Kategoria 3-6 lat i 7-9 lat format A3 3.Konkurs plastyczny o tematyce ekologicznej wiek uczestnika 6-12, 13-20lat . 4.Konkurs wiedzy o lesie „Chronimy las”,Konkurs przeprowadza Nadleśnictwo Milicz, które to przygotowuje quiz nt. gatunków drzew, ściółki leśnej itp. uczniowie klas V-VI szkół podstawowych i gimnazjów 5.Widowisko sceniczne – wykonawcy prezentują przedstawienie teatralne lub taneczno-muzyczne ściśle związane z tematyką ekologiczną.	Obszar gminy w szczególności obszar rewitalizacji	2018-2021	80 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

			przyczyni się do - popularyzacji wiedzy przyrodniczej -promowania działalności kulturalno-artystycznej inspirowanej pięknem przyrody i potrzebą ochrony środowiska - propagowania postaw przyjaznych środowisku oraz podniesienie stanu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej - wzbudzanie zainteresowania przyrodą i sposobem jej ratowania (np. recykling śmieci) - propagowania ekologicznego trybu życia	Kategorie wiekowe do lat 8, 9-14 lat, 15-20 lat 6.Piosenka – zespoły, soliści wykonują 2 utwory w języku polskim, dopasowane formą i treścią do tematu ekologicznego. Kategorie wiekowe do lat 8, 9-14 lat, 15-20 lat			
24	Konkurs Obrzędy i Obyczaje Wielkanocne	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty, Gminne Centrum Kultury w Cieszkowie	Projekt ma za zadanie kultywowanie tradycji obchodów Wielkanocy. Dzięki realizacji będą kontynuowane i propagowane obrzędy ludowe.	Konkurs Obrzędy i obyczaje Wielkanocne organizowany jest dla wszystkich mieszkańców gminy Cieszków od 0 – 100 lat. Każdy uczestnik może znaleźć dla siebie chociaż jedną kategorię do wykonania: I. Konkurs na palmy wielkanocne Ilość palm przygotowanych do konkursu jest dowolna. Technika wykonania dowolna. II Konkurs na pisanki wielkanocne Ilość pisanek przygotowanych na konkurs jest dowolna. Technika wykonania dowolna. III. Konkurs na kartkę wielkanocną Format i technika wykonania kartki	Cieszków	2018-2021	6000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

				dowolna. Kartka musi zawierać elementy świąteczne związane z Wielkanocą. IV. Konkurs na stroik wielkanocny Stroik musi zawierać elementy świąteczne związane z Wielkanocą			
25	Pobudzenie aktywności osób starszych w ramach Klubu Seniora	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty, Gminne Centrum Kultury w Cieszkowie	Problemem jest ubóstwo osób starszych, którzy to z powodu niskiej emerytury nie mogą sobie pozwolić na dodatkowe wydatki związane z aktywnym wypoczynkiem i rekreacją. Kolejnym aspektem jest zagrożenie wykluczeniem społecznym seniorów	Projekt ma za zadanie wspierać aktywność osób starszych poprzez organizowanie wycieczek, zabaw integracyjnych, zajęć edukacyjnych. Projekt ma niwelować wykluczenie społeczne osób starszych.	Cieszków	2018-2021	80 000 zł
26	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych klientów GOPS Cieszków	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty, GOPS	Problemem do rozwiązania jest niski poziom jakości kształcenia. Konieczne są działania mające na celu kształtowanie kompetencji kluczowych. Projekt obejmuje m.in. doradztwo oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy w zawodzie: opiekun/opiekunka osób starszych	-doradztwo, szkolenia	Cieszków	2018-2022	80 000 zł
27	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych klientów GOPS Cieszków	Gmina Cieszków/organizacje pozarządowe i inne	Problemem do rozwiązania jest niski poziom jakości kształcenia. Konieczne są działania mające na celu kształtowanie kompetencji	-doradztwo, szkolenia	Cieszków	2018-2022	200 000 zł

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

		uprawnione podmioty, GOPS	kluczowych. Projekt obejmuje m.in. doradztwo oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy w zawodzie: konserwator terenów zielonych				

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami.

W ramach projektów rewitalizacyjnych niezbędna jest komplementarność w wielu wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna w niniejszym projekcie zostanie zachowana. Wszelkie przedsięwzięcia zaplanowane w ramach LPR będą uzupełniać się w przestrzeni gminy przy równoczesnym nie przenoszeniu się problemów na inne tereny. Powstałe w wyniku realizacji efekty oddziaływać będą pośrednio również na inne obszary gminy, ale przede wszystkim na tereny zdegradowane. W czasie opracowywania programu wzięto pod uwagę wzajemne powiązania zgłoszonych projektów ze wszystkich sfer. Ponadto będzie podejmowana ciągła analiza konsekwencji podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej gminy. Przedsięwzięcia będą realizowane w Cieszkowie, ale będą mieć wpływ również na mieszkańców innych sołectw Gminy Cieszków, jak i sąsiednich. Dzięki szerszemu oddziaływaniu program rewitalizacji będzie bardziej efektywny pod względem rozwiązywania zdiagnozowanych problemów.

Komplementarność problemowa – realizacja projektów podstawowych („lista A”) oraz uzupełniających („lista B”) przyczyni się do rozwiązania faktycznie występujących problemów na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji w czterech sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a także będzie miała pozytywny wpływ na środowisko naturalne tworząc tym samym spójną i komplementarną całość. Niniejszy dokument wraz z przedsięwzięciami ujętymi w nim w fazie opracowywania został tak zaprojektowany, aby koncentrować się na podejściu całościowym pod względem spojrzenia na kryzys i przy uwzględnieniu zarówno projektów infrastrukturalnych (np. termomodernizacja, remonty, odnowa zabytków, rewitalizacja centrum, stworzenie przestrzeni społecznych, itd.) jak i projektów „miękkich” – działań prospołecznych.

Przedsięwzięcia wyznaczone do realizacji zachowują również powiązania z strategicznymi kierunkami rozwoju gminy – między innymi z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020, Strategią Rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021, czy Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Cieszków.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z potrzebą takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji. W takim wypadku konieczne jest ujęcie systemu zarządzania programem rewitalizacji w strukturze organizacyjnej gminy, by móc na bieżąco

kontrolować postępy i efekty zaplanowanych przedsięwzięć. Do sprawnego nadzoru, koordynacji i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostali wyznaczeni już pracownicy Urzędu Gminy, co opisane zostało w rozdziale 12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji. Taki system zarządzania programem pozwoli na lepsze współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji zarówno z sektora publicznego jak i prywatnego.

Komplementarność międzyokresowa jest to powiązanie aktualnych projektów rewitalizacyjnymi z poprzednimi przedsięwzięciami. Nawiązanie i wykorzystanie efektów działań poprzednich oraz działań, które realizowane będą w ramach obecnego okresu jest kluczowe do osiągnięcia efektów skali projektów. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków zapewnia tego typu komplementarność. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały sformułowane w taki sposób, aby zapewnić kontynuację lub rozwinięcie projektów, które pozyskały wsparcie z funduszy europejskich na lata 2007-2013.

Komplementarność źródeł finansowania mówi o wzajemnym uzupełnianiu się różnych źródeł finansowania projektów przy odpowiednim łączeniu środków z programów EFRR, EFS i FS, ale przy zachowaniu zasady, iż unika się działań z ryzykiem podwójnego finansowania. Uzupełnieniem środków unijnych będzie wkład własny podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań. Przedsięwzięcia zaplanowane w programie są silnie skoordynowane i połączone w szczególności w ramach EFS i EFRR. Wykorzystanie różnych źródeł finansowania wzmacnia efektywność i skuteczność planowanych projektów rewitalizacyjnych.

10. Indykatywne ramy finansowe.

Tabela 31 Plan finansowy

L.p.	Tytuł projektu	Szacunkowa wartość w zł	Wkład własny	Dofinansowanie	Lata realizacji	Program/Finansowanie
1	Rewitalizacja zabytkowego parku w Cieszkowie	500 000 zł	75 000 zł	425 000 zł	2018-2020	RPO Dolny Śląsk, EFRR, działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, 85%
2	Rewitalizacja zabytkowego rynku w Cieszkowie	2 000 000 zł	300 000 zł	1 700 000 zł	2018-2022	RPO Dolny Śląsk, EFRR, działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, 85%
3	Przebudowa budynku plebanii na Świątlicę Parafialną dla seniorów i młodzieży	300 000 zł	45 000 zł	255 000 zł	2018-2019	RPO Dolny Śląsk, EFRR, działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, 85%
4	Przebudowa ulicy Polnej wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych	470 000 zł	170 939 zł	299 061 zł	2019-2022	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, działanie 8.2.7.3.1. Budowa lub modernizacja dróg lokalnych, 63,63%
5	Przebudowa łącznika ciągu pieszo-rowerowego między ulicą Waryńskiego i Chrobrego	150 000 zł	54 555 zł	95 445 zł	2017-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, działanie 8.2.7.3.1. Budowa lub modernizacja dróg lokalnych, 63,63%
6	Przebudowa ulicy Chrobrego wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego	1 200 000 zł	436 440 zł	763 560 zł	2019-2021	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, działanie 8.2.7.3.1. Budowa lub modernizacja dróg lokalnych, 63,63%
7	Remont budynku komunalnego z lokalami socjalnymi	400 000 zł	60 000 zł	340 000 zł	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 6.1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną, 85%
8	Remont i termomodernizacja Publicznego Przedszkola w Cieszkowie	300 000 zł	45 000 zł	255 000 zł	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 3.3. Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym, 85%
9	Termomodernizacja kompleksu szkolnego w Cieszkowie	2 000 000 zł	300 000 zł	1 700 000	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 3.3. Efektywność energetyczna w budynkach

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

						użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym, 85%
10	Pielęgnacja drzew oraz przebudowa nawierzchni i rowów na Alei Spacerowej	300 000 zł	300 000 zł	-	2020-2022	Środki własne
11	Rewitalizacja budynków mieszkalnych w obszarze zdegradowanym będącym przedmiotem Lokalnego Programu Rewitalizacji-dotacja	1 000 000 zł	1 000 000 zł		2018-2022	Środki własne
12	Przebudowa i rozbudowa budynku OSP w Cieszkowie	1 200 000 zł	180 000 zł	1 020 000 zł	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 3.3. Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym, 85%
13	Rewitalizacja Kościoła pw. Chrystusa Króla	2 000 000 zł	300 000 zł	1 700 000 zł	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 4.3. Dziedzictwo kulturowe, 85%
14	Przebudowa i przywrócenie funkcjonalności stadionu sportowego w Cieszkowie poprzez rozwinięcie oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	200 000 zł	30 000 zł	170 000 zł	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 4.3. Dziedzictwo kulturowe, 85%
15	Przebudowa i unowocześnienie sceny widowiskowej na stadionie w Cieszkowie	200 000 zł	30 000 zł	170 000 zł	2018-2022	RPO, EFRR, Działanie 4.3. Dziedzictwo kulturowe, 85%
16	Przebudowa i unowocześnienie sceny widowiskowej w GCK	200 000 zł	30 000 zł	170 000 zł	2018-2022	RPO, EFRR, Działanie 4.3. Dziedzictwo kulturowe, 85%
17	Adaptacja pomieszczeń Szkoły Podstawowej na Harcówkę	350 000 zł	52 500 zł	297 500 zł	2017-2018	RPO, Działanie 7.1. Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną, 85%

CIESZKÓW ODRODZENIE - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Cieszków na lata 2017-2022

18	Przebudowa obiektu Gminnego Centrum Kultury	600 000 zł	90 000 zł	510 000 zł	2018-2020	RPO, EFRR, Działanie 4.3. Dziedzictwo kulturowe, 85%
19	Przebudowa budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	55 000 zł	8250 zł	46 750 zł	2018-2022	RPO, Działanie 6.1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną
20	Adaptacja i zagospodarowanie terenu dawnych glinianek oraz terenów przyległych	2 000 000 zł	300 000 zł	1 700 000 zł	2018-2022	RPO Dolny Śląsk, EFRR, działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, 85%
20	Zwiększenie samozatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy w Gminie Cieszków	400 000 zł	20 000 zł	380 000 zł	2018-2022	RPO, Działanie 10.4 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, 95%
21	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych	300 000 zł	45 000 zł	255 000 zł	2018-2022	RPO, Działanie 6.1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną
22	Edukacja osób starszych z terenu gminy Cieszków	200 000 zł	30 000 zł	170 000 zł	2018-2022	RPO, Działanie 10.3. Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, 85%
23	Projekty dla szkół podstawowych	400 000 zł	60 000 zł	340 000 zł	2018-2022	RPO, Działanie 10.2. Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, 85%
24	Projekty dla przedszkoli	250 000 zł	37 500 zł	212 500 zł	2018-2022	RPO, Działanie 10.1. Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, 85%
25	Edukacja ekologiczna-organizacja Festiwalu Ekologicznego	80 000 zł	4 000 zł	76 000 zł	2018-2021	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program edukacja ekologiczna 95%
26	Konkurs Obrzędy i Obyczaje Wielkanocne	6 000zł	6000 zł	-	2018-2021	Środki własne
27	Pobudzenie aktywności osób starszych w	80 000 zł	12 000 zł	68 000zł	2018-2021	RPO, Działanie 10.3. Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się

	ramach Klubu Seniora					przez całe życie, 85%
28	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych klientów GOPS Cieszków (opiekun osób starszych)	80 000 zł	4 000 zł	76 000 zł	2018-2022	RPO, Działanie 10.4 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, 95%
29	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych klientów GOPS Cieszków (konserwator terenów zielonych)	200 000 zł	10 000 zł	190 000 zł	2018-2022	RPO, Działanie 10.4 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, 95%

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.

Partycypacja społeczna to aktywne włączanie mieszkańców gminy i innych grup społecznych w istotny dla nich proces powstawania dokumentów planistycznych, podejmowania kluczowych decyzji oraz rozwiązywania problemów lokalnych. Według wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju jest to ważny element procesu tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji, ponieważ pozwala wskazać problemy lokalnej społeczności i lepiej je zrozumieć.

W ramach partycypacji społecznej w przygotowaniu Programu Rewitalizacji dla Gminy Cieszków został powołany zespół ekspercki składający się z osób należących do grup aktywnych na terenie gminy, tj. 2 pracowników Urzędu Gminy, 2 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 2 pracowników Gminnego Centrum Kultury, jednego pracownika organizacji pozarządowej oraz jednego przedsiębiorcy. Zostały przeprowadzone szkolenia informacyjne z udziałem eksperta dla podmiotów publicznych (pracownicy Urzędu Gminy) i niepublicznych, jednostek organizacyjnych gminy, radnych oraz organizacji pozarządowych.

Zorganizowano kampanię informacyjną popularyzującą tematykę rewitalizacyjną poprzez ogłoszenia w prasie lokalnej, przygotowanie broszur informacyjnych oraz stworzenie na stronie internetowej gminy specjalnej zakładki dotyczącej problemu rewitalizacji, w której zamieszczono informacje o możliwości zgłaszania uwag, propozycji i pomysłów do powstającego Programu, zaproszenie do spotkań konsultacyjnych, jak również wypełniania specjalnie przygotowanych ankiet. Otworzono również punkt konsultacyjny w celu zebrania danych do opracowania dokumentu.

W ramach konsultacji społecznych odbyły się spotkania dla mieszkańców, lokalnych działaczy, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na terenie Gminy Cieszków. Celem spotkań było przedstawienie istoty rewitalizacji i jej celów w obszarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym.

Ankieta dotycząca wskazania obszaru, który wymaga rewitalizacji oraz ważnych problemów społecznych była dostępna dla wszystkich mieszkańców w formie elektronicznej na stronie internetowej oraz w formie papierowej w Urzędzie Gminy. Ankieta składała się z dziewięciu pytań dotyczących potrzeby rewitalizacji gminy, jej kondycji w sferze społecznej, przestrzenno-środowiskowej i gospodarczej oraz obszarów wymagających poprawy w tych dziedzinach.

Wśród respondentów 57% stanowiły kobiety, zaś 43% mężczyźni. 75% z nich to mieszkańcy Cieszkowa, 11% - Gór, po 4% wszystkich ankietowanych stanowili mieszkańcy Ujazdu oraz Dziadkowa, zaś 6% to osoby z miejscowości Trzebicko, Brzezina, Zwierzyniec oraz Biadaszka.

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 25 – 44 lat (58%). 18% osób biorących udział w badaniu było w wieku 45 – 64, 15% - w wieku 18 – 24. Najmniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 65. (6%) oraz poniżej 18. roku życia (3%). Najwięcej respondentów – 51% ma wykształcenie wyższe. Nieco mniej - 39% ma wykształcenie średnie. Dużo mniejszy odsetek ankietowanych ukończył szkołę zawodową – 7% oraz podstawową 3%. Większość respondentów (69%) to osoby pracujące, 18% ma status studenta lub ucznia, 6% to osoby bezrobotne, zaś 7% ankietowanych jest na emeryturze.

Większość respondentów uważa, że gmina zdecydowanie potrzebuje programu ożywienia. 63% osób ankietowanych jest zadowolona, 35% średnio zadowolona, że mieszka w swojej miejscowości. Ze stwierdzeniem, że w gminie w ostatnim czasie zaszły pozytywne zmiany zdecydowanie zgadza się 32% respondentów, 42% udzieliło odpowiedzi „Raczej tak”, 14% raczej nie zgadza się z tym zdaniem.

Na obszar wymagający rewitalizacji wskazywano Cieszków – całą miejscowość, a przede wszystkim rynek Cieszkowa, dochodzące do niego ulice oraz park. Inne obszary, na które zwrócili uwagę respondenci to miejscowości Dziadkowo i Góry. Problemy, które osoby ankietowane wskazały za najważniejsze we wskazanych lokalizacjach, to niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym, odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych oraz niewystarczający dostęp do infrastruktury drogowej lub jej zły stan techniczny. Ważne są również bezrobocie oraz zły stan techniczny budynków, w tym budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.

Obiekty, które według mieszkańców są zdegradowane i wymagają inwestycji budowlanej to przede wszystkim budynki mieszczące się w Cieszkowie. Najczęściej wskazywane były: kościół p.w. Chrystusa Króla, Gminne Centrum Kultury, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Urząd Gminy. Według mieszkańców ważne są również szkoła podstawowa przy ulicy Grunwaldzkiej, przedszkole, plac zabaw, Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminna Biblioteka Publiczna. Obiekty znajdujące się w innych miejscowościach, na które wskazywali respondenci, to świetlica wiejska oraz budynki gospodarcze pozostałe po dawnych Państwowych Gospodarstwach Rolnych w Górach, zabudowania folwarczne oraz cmentarz poewangelicki w Dziadkowie, remiza i świetlica wiejska w Brzezynie.

Jako przedsięwzięcia, które pomogłyby w przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom gospodarczym zachodzącym w Gminie, respondenci wskazali przede wszystkim stworzenie programów wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych w tworzeniu własnej działalności gospodarczej oraz promowanie różnorodnych form samozatrudnienia.

Przedsięwzięcia, które najlepiej przeciwdziałałyby negatywnym zjawiskom społecznym, to według mieszkańców realizacja programów aktywizacji i integracji, programów aktywności lokalnej, organizacja większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym

i integracyjnym oraz dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, realizacja projektów szkoleniowo-doradczych, poprawa dostępu do usług dla osób starszych oraz wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.

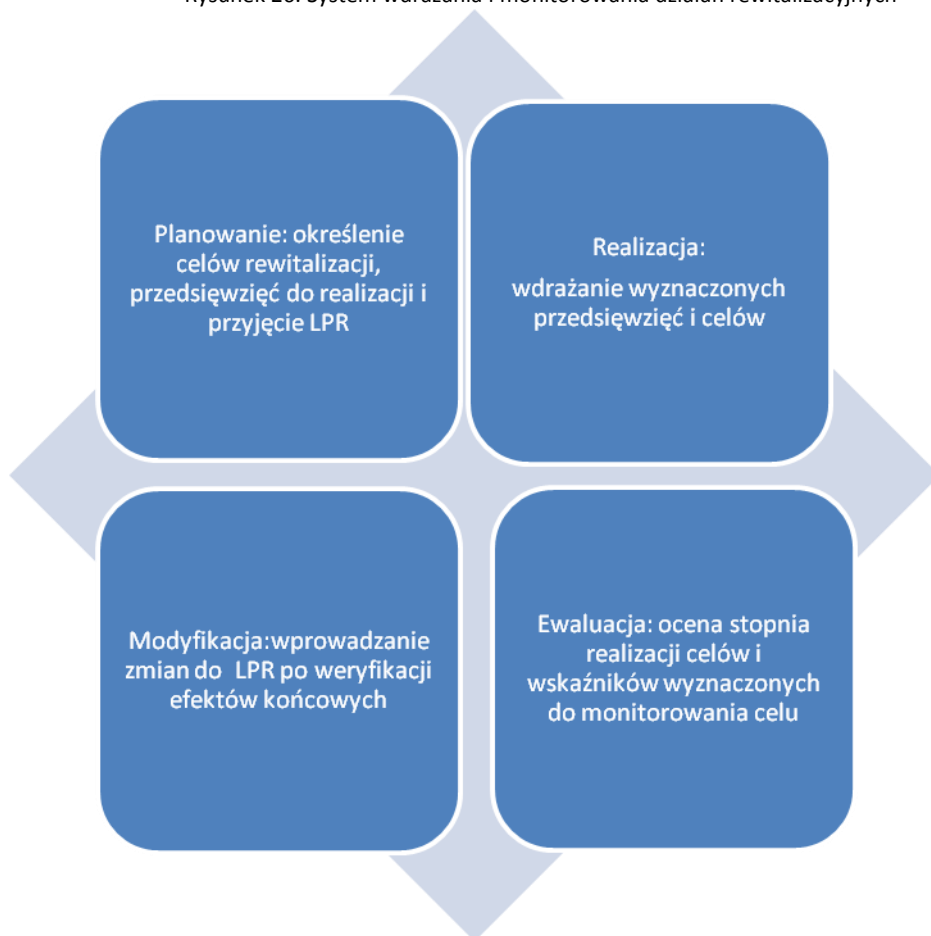
W sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej działania, które wskazali mieszkańcy to przede wszystkim rozbudowa i modernizacja infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie), rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, zagospodarowanie przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw, a także termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych. Respondentom zależałoby również na rozbudowie i modernizacji przedszkoli i szkół, jak również poprawie jakości ich wyposażenia, rozbudowie i modernizacji świetlic wiejskich, odnowie zabytków raz rozbudowie i modernizacji infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej.

Ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców Gminy Cieszków wskazała, że obszar, który najbardziej potrzebuje rewitalizacji, zarówno w sferach społecznych, gospodarczych, jak i przestrzenno-funkcjonalnych, to miejscowość Cieszków. Mieszkańcy są w większości zadowoleni ze swojego miejsca zamieszkania i widzą w nim pozytywne zmiany, jednak istnieje jeszcze wiele problemów i kwestii wymagających poprawy.

12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji służy do wyznaczania celów i określania kierunków działania w zakresie obszarów problemowych na danym obszarze zdegradowanym. W związku z tym, wykonanie jego założeń odbywa się poprzez zintegrowany system wdrażania, zmierzający do ich skutecznej realizacji. System wdrażania Programu opiera się na wzajemnym współdziałaniu różnych podmiotów oraz zapewnianiu spójności i uzupełniania się procedur, co za tym idzie spełnia wymóg komplementarności proceduralno-instytucjonalnej.

Rysunek 26. System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie B-expert sp. z o.o.

Na system wdrażania składają się cztery główne etapy:

- Planowania
- Realizacji
- Modyfikacji
- Ewaluacji

Wszystkie części są niezbędne by wdrożenie przebiegło zgodnie z harmonogramem i ustalonymi celami. Opracowanie systemu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest

zadaniem Urzędu Gminy Cieszków. By zapewnić sprawne wdrożenie i monitorowanie programu utworzono zespół powołany do koordynowania przedsięwzięcia złożony z następujących osób: dwóch pracowników Urzędu Gminy Cieszków, dwóch pracowników GOPS, dwóch pracowników ośrodka kultury, 1 pracownika organizacji pozarządowej oraz jednego przedsiębiorcy. W ramach przygotowań do opracowania niniejszego dokumentu zaangażowano również eksperta ds. rewitalizacji – jest to osoba fizyczna/podmiot, który posiada doświadczenie w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji. W ramach zadań związanych z przygotowaniem do wdrożenia Programu Rewitalizacji poczyniono następujące przygotowania:

1. Przeprowadzenie diagnozy sytuacji obszaru /-ów zdegradowanych, analizę ilościową i jakościową danych ze szczególnym uwzględnieniem sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej.
2. Powołanie zespołu eksperckiego posiadającego wiedzę na temat obszaru zdegradowanego.
3. Szkolenia informacyjne/warsztaty z udziałem eksperta dla pracowników UM, OPS, PUP, szkół, panelu eksperckiego, radnych gminy, innych jednostek publicznych i innych interesariuszy w zakresie podejmowanych działań związanych z opracowaniem programu.
4. Realizacja Programu Partycypacji:
  - a) Kampania informacyjna – ogłoszenia w prasie, informacja w zakładce portali społecznych i strony gminnej
  - b) konsultacje społeczne:
    - zbieranie uwag w formie papierowej, elektronicznej e-mailowo
    - przeprowadzenie spotkań/ warsztatów z podziałem na obszary tematyczne (zaprezentowanie obszaru zdegradowanego, wizja, cele i kierunek działań)
    - broszura informacyjna wraz z ankietą zbierane w pkt. zbioru
5. Udział eksperta ds. rewitalizacji przy działaniach przygotowawczych – osoba fizyczna / podmiot posiadający doświadczenie w przygotowaniu i realizacji programów rewitalizacji
6. Przygotowanie rekomendacji i kierunków działań w odniesieniu do wyników diagnozy i przeprowadzonych konsultacji, które zostaną ujęte w programie.

By móc na bieżąco obserwować postępy w realizacji projektów wyszczególnionych w przedmiotowym Lokalnym Programie Rewitalizacji będą one mierzone za pomocą następujących wskaźników:

- Produktu - materialne efekty działań w programie/projekcie, które są określone dokładnymi wartościami liczbowymi,
- Rezultatu - bezpośredni wpływ zrealizowanego programu/produktu na otoczenie społeczno - ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu programu/projektu (np. powierzchnia

obszarów zrewitalizowanych, liczba osób uczestniczących w projektach/programach o charakterze społecznym, utworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych itp.),

- Oddziaływania- pod tym pojęciem należy rozumieć długotrwałe, pozytywne konsekwencje realizowanych w ramach LPR operacji dla bezpośrednich beneficjentów (m.in. wpływ zniwelowanie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych).

System wdrażania przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest niezbędny, by realizacja przebiegła sprawnie. By Lokalny Program Rewitalizacji mógł obowiązywać jako akt prawa musi zostać przyjęty na mocy uchwały Rady Gminy. Ponadto system wdrażania programu powinien uwzględniać wymogi dotyczące wdrażania poszczególnych projektów określonych w aktach prawnych związanych z wdrażaniem funduszy europejskich oraz w innych obowiązujących dokumentach merytorycznych i aktach prawnych. Beneficjenci środków UE są zobligowani do przestrzegania zasad, norm, procedur wspólnotowych.

Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie jest w pełni przygotowany do działań związanych z koordynacją przedsięwzięć zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Cieszków.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Monitorowanie zaplanowanych działań jest istotnym punktem realizacji założeń Planu Rewitalizacji w szczególności w ramach śledzenia postępów w czasie, a także stopnia realizacji i obserwacji efektów projektu. Ponadto monitorowanie umożliwi aktualizację założeń planu i wskaże obszary, które wymagają większego zaangażowania i podjęcia dodatkowych działań. Jest to proces polegającym na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami

Monitoring odbywać się będzie w następujący sposób:

- Kontrola zaplanowanych przedsięwzięć w czasie,
- Kontrola realizacji zadań,
- Kontrola jakości wykonywanych zadań,
- Monitorowanie wydatkowanych środków, finansowanych poszczególnych zadań,

W ramach zarządzania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Cieszków planuje się udział szerokiego grona interesariuszy, w tym przede wszystkim organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz społeczności lokalnej.

Monitorowanie efektów z realizacji przedsięwzięć uwzględnionych w LPR Gmina Cieszków odbywać się będzie zarówno w trakcie jak i po zakończeniu realizacji inwestycji. Kiedy wszystkie przedsięwzięcia zaplanowane w programie zostaną zrealizowane zostanie sporządzone podsumowanie efektów, co dostarczy kompletnych i miarodajnych danych źródłowych obrazujących postęp rzeczowy we wdrażaniu planu oraz umożliwi ocenę jego efektywności.

Ocenie skuteczności realizowanych działań będą służyć wskaźniki monitorowania, do których będą należeć m.in.:

L.p	Wskaźniki produktu	Jednostka miary
1	Liczba zmodernizowanych obiektów przedszkolnych	szt.
2	Długość przebudowanych/wyremontowanych drogi gminnych	m
3	Długość przebudowanych/wyremontowanych chodników	m
4	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych	szt.
5	Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych	szt.
6	Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych	szt.

7	Liczba obiektów zabytkowych objętych pracami remontowymi	szt.
8	Liczba zmodernizowanych obiektów mieszkalnych	szt.
9	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.
10	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	szt.

L.p	Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary
1	Wzrost liczby osób korzystających z oferty sportowej	osoby
2	Wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej	osoby
3	Liczba osób objętych projektami/programami wpływającymi na wzrost aktywności społecznej	osoby
4	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w projekcie/programie	osoby
5	Zmniejszenie zanieczyszczeń do atmosfery (SO ₂ , NO _x , CO, CO ₂ , pył)	tona
6	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją	ha
7	Liczba osób starszych objętych wsparciem	osoby

L.p	Wskaźniki oddziaływania	Jednostka miary
1	Zmniejszenie poziomu przestępczości (liczba przestępstw w stosunku do liczby ludności)	osoby
2	Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia (osoby korzystające z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności)	osoby
3	Zmniejszenie poziomu bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności)	osoby
4	Wzrost aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego)	Liczba firm
5	Podniesienie jakości warunków zamieszkania	%
6	Podniesienie jakości warunków zamieszkania – zmniejszenie średniej liczby osób zamieszkujących w mieszkaniu	osoba

Wyżej zaproponowane wskaźniki monitorujące nie stanowią zestawienia zamkniętego, mogą być zmieniane, dodawane zgodnie z zapotrzebowaniem.

SPIS TABEL

Tabela 1. Układ osadniczy Gminy Cieszków.....	13
Tabela 2. Podstawowe dane dla jednostek strukturalnych.....	14
Tabela 3 Liczba ludności Gminy Cieszków w latach 2011-2016.....	15
Tabela 4 Struktura demograficzna Gminy Cieszków w podziale na grupy wiekowe w latach 2011-2016.....	17
Tabela 5. Liczba ludności w roku 2016 w podziale na sołectwa.....	17
Tabela 6 Salda migracji w latach 2011-2016.....	18
Tabela 7 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych według płci.....	19
Tabela 8 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	19
Tabela 9 Liczba pracujących według płci.....	19
Tabela 10 Przyrost naturalny w latach 2011-2016.....	19
Tabela 11 Liczba rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej.....	20
Tabela 12. Przestępstwa-powiat milicki.....	21
Tabela 13 Placówki w Gminie Cieszków.....	21
Tabela 14. Współczynniki skolaryzacji brutto w 2016.....	23
Tabela 15 Place zabaw dla dzieci w Gminie Cieszków.....	26
Tabela 16 Kolizje drogowe na drogach gminnych w 2016 r.....	27
Tabela 17. Jednostki organizacyjne Gminy Cieszków.....	31
Tabela 18. Stan zwodociągowania miejscowości na terenie Gminy Cieszków.....	31
Tabela 19 Surowce naturalne w Gminie Cieszków.....	34
Tabela 20. Warunki klimatyczne.....	36
Tabela 21. Wyniki pomiarów pasywnych dwutlenku siarki w strefie dolnośląskiej w 2013 r. w powiecie milickim (wybrane miejscowości) – pomiary wskaźnikowe.....	37
Tabela 22. Poziom stężeń średniorocznych i sezonowych dwutlenku azotu w powiecie milickim, w wybranych miejscowościach.....	37
Tabela 23 Udokumentowane stanowiska roślin chronionych na terenie gminy Cieszków.....	42
Tabela 24 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.....	44
Tabela 25 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 r.....	44
Tabela 26. Podmioty gospodarcze z podziałem na sekcje PKD.....	45
Tabela 27 Przedsiębiorczość na terenie Gminy Cieszków – na podstawie wpisów z CEIDG.....	47
Tabela 28. Analiza SWOT.....	49
Tabela 29. Podstawowe dane jednostek strukturalnych.....	54
Tabela 30. Lista wskaźników zastosowanych w diagnozie obszaru zdegradowanego.....	54
Tabela 31 Plan finansowy.....	79

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Cieszków na tle Polski.....	12
Rysunek 2. Lokalizacja gminy Cieszków na tle województwa dolnośląskiego i powiatu milickiego.	13
Rysunek 3. Granice poszczególnych jednostek strukturalnych.....	14
Rysunek 4. Liczba ludności Gminy Cieszków w latach 2011-2016	15
Rysunek 5. Liczba ludności Gminy Cieszków według płci w latach 2011-2016.....	16
Rysunek 6. Struktura demograficzna Gminy Cieszków w podziale na grupy wiekowe w 2016.....	16
Rysunek 7. Kształtowanie się ludności według struktury grup wiekowych Gminy Cieszków w latach 2011-2016	17
Rysunek 8. Przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.....	20
Rysunek 9. Edukacyjne grupy wieku w 2016 roku	22
Rysunek 10. Edukacyjne grupy wieku według płci w 2016	22
Rysunek 11. Poziom wykształcenia mieszkańców w wieku 13 lat i więcej w 2011.....	23
Rysunek 12. Poziom wykształcenia mieszkańców w wieku 13 lat i więcej w Gminie Cieszków w 2011.	23
Rysunek 13 Kościół Najświętszej Marii Panny w Cieszkowie.	28
Rysunek 14 Kościół Chrystusa Króla.	30
Rysunek 15. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM10 na terenie woj. Dolnośląskiego na podstawie wyników modelowania jakości powietrza za 2015.....	38
Rysunek 16. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM2.5 na terenie woj. Dolnośląskiego na podstawie wyników modelowania jakości powietrza za 2015 rok.	39
Rysunek 17. Park Krajobrazowy Dolina Baryczy.....	40
Rysunek 18 Gacek brunatny (po lewej) i gacek szary (po prawej).	40
Rysunek 19 Obszar Natura 2000 na obszarze Gminy Cieszków.	41
Rysunek 20 Pomniki przyrody-lokalizacja.	42
Rysunek 21. Granice jednostek strukturalnych w obrębie gminy Cieszków.	53
Rysunek 22. Matryca problemów zdiagnozowanych w sferze społecznej.....	56
Rysunek 23. Obszar zdegradowany.....	57
Rysunek 24. Obszar zdegradowany.....	58
Rysunek 25. Mapa obszaru rewitalizacji	59
Rysunek 26. System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych	86